

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

Ziņojums par Latvijas un ES normatīvajiem dokumentiem Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015.gadā jautājumos

Autors: I.Kiukucāne

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu, projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr.1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% - Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

Rīgā, 2015

© Latvijas Darba devēju konfederācija

SATURS

Ievads	3
Eiropas darba devēju konfederācija BUSINESSEUROPE un tās prioritātes Latvijas prezidentūrai Eiropas Savienības Padomē	5
BUSINESSEUROPE prioritātes Latvijas prezidentūrai ES Padomē	6
KONKURĒTSPĒJĪGA EIROPA	11
Eiropas investīciju plāns	11
ES rūpniecības konkurētspējas stiprināšana	13
Vienotais tirgus	16
Enerģētikas Savienība	19
Klimats un enerģētika	20
Transports	20
Sociālā dialoga lomas stiprināšana	22
Nodarbinātības un sociālās politikas jautājumi	25
Izglītība un jaunatne	26
Vides politika	28
Eiropas Pētniecības telpa	29
Eiropas semestris	29
Ekonomiskā un monetārā savienība	30
Nodokļi	30
Finanšu pakalpojumi	31
Finanšu tirgi	32
DIGITĀLA EIROPA	33
Digitālā ekonomika	33
Digitālais vienotais tirgus	34
IESAISTĪTA EIROPA	39
Eiropas Kaimiņpolitika	39
Austrumu Partnerība	39
Ārējā tirdzniecība	42
Secinājumi	45
Izmantotie avoti	47

IEVADS

LDDK projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr. 1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) apakšaktivitātes „ES un Latvijas dažādu līmeņu normatīvo aktu un Starptautiskā Darba organizācijas konvenciju ekspertīze, darba devēju pozīcijas ES nodarbinātības, sociālās politikas jautājumos veidošana atbilstoši reģionu attīstības vajadzībām” īstenošanai tika veikta ekspertīze **Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015.gadā** jautājumos.

Prezidentūra ES Padomē ir katras ES dalībvalsts pienākums, ko tā uzņēmusies līdz ar pievienošanos ES. Savas prezidentūras sagatavošanā un īstenošanā Latvija cieši sadarbojas ar ES institūcijām, sociālajiem partneriem, iesaistot plašu sabiedrību, tā nodrošinot ES efektīvu funkcionēšanu, lai sasniegtu ES dalībvalstu kopīgi izvirzītos mērķus. Citu ES dalībvalstu pieredze liecina, ka prezidentūras valstij pievērsta pasaules sabiedrības, mediju, politiķu un uzņēmēju uzmanība var kļūt par izaicinājumu, taču vienlaikus paver būtiskas jaunas iespējas popularizēt savu kultūru, sasniegumus un lietas, ar ko Latvija lepojas.

Prezidentūra kļūst par robežšķirtni modernās Latvijas valsts pārvaldes profesionalitātes un visas sabiedrības attīstībā. Jo nozīmīgākus jautājumus risinās Latvija savas prezidentūras laikā, jo lielākas būs atskaņas pasaulē.

Rūpīga prezidentūras mērķu izsvēršana pirms prezidentūras un izlēmība prezidentūras laikā pierāda Latvijas spēju izmantot iespēju apliecināt sevi ārpus valsts robežām. Darbojoties profesionāli, mērķtiecīgi un saliedēti, visu prezidentūras darbā iesaistīto institūciju un sociālo partneru organizāciju strādājošie iegūst pieredzi, kas sekmēs efektīvu Latvijas interešu pārstāvēšanu ES nākotnē.

2014.gada janvārī Ministru kabinetā (INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS Par Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sešu mēnešu darba programmas sagatavošanu un Latvijas daļu triju valstu 18 mēnešu darba programmā) tika iezīmēti Latvijas prezidentūrai ES padomē 2015.gadā prioritārie darba virzieni:

1. informācijas sabiedrības stiprināšana un tās piedāvāto iespēju izmantošana ES nākotnes attīstībai;
2. ES lomas stiprināšana globālā mērogā, labklājības un drošības telpas veidošana ES kaimiņu reģionos;
3. konkurētspējīgāka ES kā pamats izaugsmei, cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanai un ieguldījums nākotnes attīstībā.

2014. gada 10. oktobrī Ministru kabinetā tika apstiprināti Latvijas prezidentūras ES padomē prioritārie darbības virzieni un darba programma:

1. ES konkurētspēja un izaugsme;
2. Eiropas digitālā potenciāla iespēju izmantošana ES attīstībā;
3. ES lomas stiprināšana globālā mērogā.

LDDK uzskata, ka Latvijas prezidentūras ES Padomē prioritātes konkurētspējīgai, digitālai Eiropai pasaulē ir jāīsteno, nodrošinot labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbībai. Tikai plaukstoši uzņēmumi gan tradicionālajās rūpniecības un inovatīvās pārrobežu pakalpojumu nozarēs var garantēt darba vietu pieaugumu.

LDDK aicina izmantot Latvijas prezidentūras ES Padomē sniegtās priekšrocības, lai pievērstu ES valstu uzmanību šai problēmai un veicinātu investīciju ieplūšanu un finanšu pieejamību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas var veicināt straujāku darba vietu rašanos. LDDK uzskata, ka gan Latvijas, gan visas Eiropas

Savienības konkurētspēja ir atkarīga no visu valstu un reģionu vienmērīgas attīstības, ņemot vērā nepieciešamību mazināt dziļo nelīdzsvarotību kā globālā, tā ES un nacionālā līmenī.

2014. gada 28.februārī Nacionālajā trīspusējās sadarbības padomē tika atbalstītas **sociālo partneru rekomendācijas** Latvijas prezidentūrai ES Padomē:

1. veicināt sekmīgu, konkurētspējīgu un sociāli atbildīgu uzņēmējdarbību kā pamatu izaugsmei un kvalitatīvām darbavietām;
2. sekmēt sabiedrisko pakalpojumu attīstību un šo pakalpojumu pieejamību;
3. veicināt konverģenci starp mazāk attīstītām un vairāk attīstītām ES valstīm un reģioniem;
4. veicināt uzņēmējdarbības vides un investoru aizsardzības uzlabošanu ārpus ES robežām.

Eiropas ietekme strauji mainīgajā pasaulē un jaunajā ģeopolitiskajā situācijā ir jāpalielina, tāpēc LDDK ir aicinājusi Latvijas prezidentūras laikā izmantot visas iespējas, tajā skaitā uzņēmēju organizāciju sadarbības pieredzi starp ES un kaimiņvalstīm, lai veicinātu uzņēmējdarbības vides un investoru aizsardzības uzlabošanu ārpus ES robežām.

LDDK uzskata, ka Latvijas prezidentūras ES Padomē darba programmas prioritāros virzienus - ES konkurētspēja un izaugsme, Eiropas digitālā potenciāla iespēju izmantošana ES attīstībā un ES lomas stiprināšana globālā mērogā – ir iespējams īstenot tikai ciešā sadarbībā ar ES un Latvijas sociālajiem partneriem.

Latvija prezidentūra ES Padomē aktīvi strādāja pie ES politiku iniciatīvām un normatīvo aktu dokumentiem atbilstoši saviem prioritārajiem virzieniem - konkurētspējīga Eiropa, digitāla Eiropa un iesaistīta Eiropa.

Ekspertīzes ziņojuma pamatā ir Latvijas prezidentūras ES Padomē sagatavotā ziņojuma projekts, kas tika izskatīts 2015.gada jūnijā.

EIROPAS DARBA DEVĒJU KONFEDERĀCIJA BUSINESSEUROPE UN TĀS PRIORITĀTES LATVIJAS PREZIDENTŪRAI EIROPAS SAVIENĪBAS PADOMĒ

Latvija prezidentūra Eiropas Savienības Padomē ir koncentrējusi darbību trijos prioritāros virzienos – **konkurētspējīga Eiropa, digitāla Eiropa un iesaistīta Eiropa**, īpašu uzmanību pievēršot arī **drošības un migrācijas** jautājumiem.

Veicot ES un Latvijas normatīvo aktu un Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju ekspertīzi Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015.gadā jautājumos, lai nodrošinātu Eiropas Sociālā fonda projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” ” (id.Nr. 1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) aktivitātes kvalitatīvu realizēšanu, tika analizētas Latvijas prezidentūras ES Padomē darba prioritātes un darba programmā plānotie uzdevumi saistībā ar Eiropas sociālo partneru, īpaši darba devēju interesēm.

BUSINESSEUROPE ir Eiropas uzņēmēju un darba devēju balss un interešu pārstāvis ES lēmumu pieņemšanas procesā un sociālajā dialogā ar darba ņēmējus pārstāvošo organizāciju – Eiropas Arodbiedrību konfederāciju (European Trade Union Confederation, ETUC) un ES iestādēm. LDDK ir BUSINESSEUROPE biedrs kopš 2004.gada un izmanto šo platformu savu biedru interešu paušanai ES līmenī. BUSINESSEUROPE apvienojušās vairāk nekā 40 uzņēmēju un darba devēju organizācijas no 35 Eiropas valstīm ar mērķi, kopīgi strādājot, nodrošināt Eiropas izaugsmi un konkurētspēju.

BUSINESSEUROPE, būdams atzīts ES iestāžu sociālais partneris, aktīvi iesaistās ikvienas prezidentūras ES Padomē darbā, paužot Eiropas uzņēmēju viedokli par prezidentūras prioritātēm, iesaistās konsultāciju procesā, sniedz atzinumus un izstrādā pozīcijas par ES politikas dokumentu un tiesību aktu projektiem. BUSINESSEUROPE vadība un augsta līmeņa eksperti ar savu ieguldījumu regulāri piedalās ES Padomes sanāksmēs, neformālajās ministru tikšanās, kā arī citos Eiropas Komisijas un prezidējošās dalībvalsts rīkotajos pasākumos, kas skar ES konkurētspēju, uzņēmējdarbību, vienoto tirgu, nodarbinātību, sociālo sfēru, izglītību.

LDDK kā BUSINESSEUROPE biedrs piedalās ES sociālajā dialogā un tā ietvaros pārstāv Latvijas uzņēmumu intereses ES. Mūsu mērķis ir ES likumdošanas ietvaros aizsargāt un stiprināt Eiropas, tostarp Latvijas, uzņēmumu konkurētspēju un nodrošināt kompetentu viedokli un ieguldījumu dinamiskas, inovatīvas un resursu efektīvas ekonomikas izveidē. LDDK uzskata, ka BUSINESSEUROPE vadības un augsta līmeņa ekspertu iesaiste Latvijas prezidentūras ES Padomē organizētajos un vadītajos pasākumos ir veicinājusi Latvijas atpazīstamību un ekonomisko attīstību, nodrošinājusi dialogu ar Eiropas uzņēmējiem, kā arī ar savu ekspertīzi devusi ieguldījumu ES dienas kārtības veidošanā un prezidentūras satura daudzveidībā un kvalitātē.

BUSINESSEUROPE PRIORITĀTES LATVIJAS PREZIDENTŪRAI ES PADOMĒ

2015. gada 16. janvārī BUSINESSEUROPE prezidente Emma Marcegaglia iesniedza Latvijas Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai Eiropas uzņēmēju prioritātes Latvijas prezidentūrai ES Padomē.

Latvijas prezidentūra koncentrējas uz konkurētspējīgu, digitālu un iesaistītu Eiropu. BUSINESSEUROPE uzskata, ka šīs jomas ir svarīgas, lai radītu lielāku izaugsmi un radītu jaunas darba vietas. Eiropas darba devēji pilnībā atbalsta Latvijas mērķus, palielinot konkurētspēju un uzņēmējdarbību, akcentējot digitālās iespējas un nodrošinot Eiropas globālo lomu.

BUSINESSEUROPE vēstulē Latvijas prezidentūrai ES Padomē teikts: "Mēs paļaujamies uz Latvijas prezidentūru Eiropas Savienības Padomē, ka tā veicinās vienošanos par:

- Eiropas stratēģisko investīciju fonda izveidošanu un investīciju klimata uzlabošanu Eiropā, lai īstenotu jauno ES ieguldījumu plānu;
- vērienīgām strukturālām reformām, tostarp attiecībā uz darba tirgu, saistībā ar stratēģiju Eiropa 2020, kurā jāliek uzsvāru uz izaugsmi un darbavietām;
- rūpniecības konkurētspējas ceļakarti pavasara ES Padomei ;
- pasākumiem, kas ļaus ES uzņēmumiem un iedzīvotājiem izmantot digitālās iespējas un tālāk attīstīt vienoto tirgu."

Starptautiskā līmenī Eiropas darba devēji aicināja Latvijas prezidentūru

- panākt progresu attiecībā uz notiekošajām transatlantiskās tirdzniecības un ieguldījumu aizsardzības sarunām,
- īstenot sarunas par padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības nolīgumiem saistībā ar Austrumu partnerību,
- rast vērienīgu klimata vienošanos, gatavojoties Parīzes [klimata pārmaiņu] Samitam.
-

Sekojošajos ieteikumos Latvijas prezidentūrai ir iestrādātas arī Latvijas darba devēju prioritātes un uzdevumi ES:

1 Nepieciešama aktīva rīcība, lai izveidotu Eiropas fondu stratēģiskiem ieguldījumiem (EFSI) un īstenotu ES investīciju plānu

BUSINESSEUROPE atzinīgi vērtē jaunās Eiropas Komisijas vēlmi darīt lietas savādāk. 2014. gada 26. novembrī publicētais Komisijas plāns ir pirmais nozīmīgais solis uz priekšu. Ja mēs vēlamies likt pamatus mūsu nākotnes konkurētspējai un labklājībai, ir jāpanāk izmaiņas un jāsamazina šķēršļus, kas kavē privātās investīcijas Eiropā.

Mēs piekrītam, ka galvenais uzsvārs tiek likts uz investīciju palielināšanu privātajā sektorā. BUSINESSEUROPE identificē šķēršļus, ko jārisina, ja mēs vēlamies uzlabot ilgtermiņa ieguldījumus:

- Ekonomiskā, politiskā un regulatīvā nenoteiktība mazina investīcijas. Uzņēmumiem ir nepieciešama skaidra vadības apņemšanās īstenot strukturālās reformas, stiprināt Ekonomikas un monetārās savienību, labāku regulējumu un prognozējamu normatīvo vidi, kas atbalsta ilgtermiņa lēmumu pieņemšanu.

- uzņēmējdarbības izmaksas Eiropā ir pārāk augstas; ir steidzami jārisina augstas enerģijas cenas, konkurētspējīgi nodokļu režīmi, un augstas darbaspēka izmaksas.
- bažas rada piekļuve finansējumam; ir jāatbalsta banku kreditēšana, izmantojot līdzsvarotu regulējumu; jāpaplašina nebanku finansējuma avoti; labāk jāizmanto ES un EIB līdzekļi, lai piesaistītu privātā sektora, īpaši MVU kreditēšanu.
- Nevajadzīgi vienotā tirgus piekļuves ierobežojumi rada šķēršļus izaugsmei un nodarbinātībai; ir nevajadzīgi ierobežojumi, kas kavē uzņēmumiem strādāt pāri robežām;
- Ir jāuzlabo uzņēmumu piekļuve tirgiem ārpus ES, ja mēs gribam, lai gūtu panākumus globālajā ekonomikā; vērienīgu tirdzniecības nolīgumu noslēgšana, jo īpaši ar Amerikas Savienotajām Valstīm, lai veicinātu transatlantisko tirdzniecību un investīcijas, ir būtisks Eiropas izaugsmes un nodarbinātības veicinātājs
- ir jāatbalsta uzņēmējdarbības riski; mums ir nepieciešama līdzsvarotu pieeju inovācijām un piesardzības principam, atbalstīt jauninājumus un uzņēmējdarbību; ES regulējumam ir tendence koncentrēties uz risku maksimālu samazināšanu, nepieļaujot riska uzņemšanos inovatīvos projektos.

Eiropas darba devēji piekrīt, ka valsts ieguldījumiem var būt nozīmīga loma konkurētspējas atbalstīšanā. Mēs aicinām dalībvalstis piešķirt lielāku prioritāti produktīviem ieguldījumiem savos vispārējo izdevumu plānos, vienlaikus nodrošinot valsts finanšu stabilitāti, ko pieļauj Stabilitātes un izaugsmes pakts.

Mēs atbalstām jaunās Eiropas fondu investīciju stratēģijas (EFSI) plānu, kas paredz ar 21000000000 € garantiju piesaistīt vairāk nekā 315.000.000.000 € jaunas investīcijas 3 gadu periodā. Izmantojot nelielu daudzumu valsts līdzekļu, lai piesaistītu privātā sektora uzkrājumu, EIB darbība var būt efektīvs veids, lai nodrošinātu, ka tiek atbalstīti produktivitāti un izaugsmi veicinoši projekti. Tomēr, ņemot vērā steidzamo nepieciešamību paaugstināt konkurētspēju, mēs gribētu redzēt, ka jaunā fonda izveide paredz lielāku uzmanību uz konkurētspēju no kopējā ES budžeta, nevis uz esošo līdzekļu pārdali.

Tas būs būtiski, lai pārliecinātos, ka jaunais fonds tiek izmantots, lai atbalstītu papildu projektus, veicinātu labvēlīgu attieksmi riskantākiem projektiem un finansēti projektus, ko nespēj finansēt privātai sektors. Mēs arī iesakām ieguldīt īpaši galvenajās transporta, enerģētikas un platjoslas projektos ar ES pārrobežu dimensiju, kas var uzlabot vienoto tirgu, kā arī pētniecības un attīstības un inovāciju, prasmēm un IKT. Ņemot vērā vienīgās proporciju starp kreditēšanu un valsts līdzekļiem, sinerģija ar esošajiem valsts līdzekļiem būs stratēģiski svarīga. Lai izvairītos no EFSI darbības kavēšanās, ir nepieciešama ātra precizēšana un priekšlikumu izstrādāšana dalībvalstu dalībai papildu kapitālu fondā. Tāpat būs svarīgi, ka Komisija saglabā savu solījumu kapitāla ieguldījumu EFSI novērtēšanu saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu. Eurostat iesaiste ir nepieciešama, lai sniegtu lielāku ex-ante norādījumus un noteiktību dalībvalstīm par plānoto līdzekļu sadalījumu.

Un beidzot - ja mēs vēlamies, lai tiktu palielinātu privāto līdzekļu iesaiste fondā, ir svarīgi, ka fondam ir skaidra pārvaldības struktūra ar pārredzamiem projektu atlases kritērijiem.

2 Nepieciešamas vērienīgas strukturālās reformu, tostarp attiecībā uz darba tirgu

Ir jāveicina pakāpenisku konvergenci starp vairāk un mazāk attīstītajām ES dalībvalstīm un reģioniem. Ekonomiskās politikas koordinācijas process jāpaātrina, īstenojot dalībvalstīs vērienīgu izaugsmi veicinošas reformās.

Stratēģijas Eiropa 2020 pārskatīšanas rezultātam jābūt ar uzsvāru uz izaugsmi un darbavietām. Ir jāpastiprina Konkurētspējas sastāvdaļa Nacionālo reformu programmās un specifiskajās rekomendācijās dalībvalstīm; jāidentificē galvenie politiskie lēmumi un ir jānodrošina saskaņotību starp politikas mērķiem. Stratēģijā Eiropa 2020 ir jāiekļauj dalībvalstu konkurētspējas mērķi un jāuzrauga progresu dažādās konkurētspējas jomās, katru gadu izstrādājot Ziņojums ES Padomei.

Tajā pašā laikā jānodrošina Ekonomikas un monetārās savienības darbība, izveidojot tās struktūru un saglabājot dalībvalstīm savu apņemšanos nodrošināt nepieciešamās strukturālās reformas, stiprinot valsts finanses, samazinot valsts izdevumus, par prioritāti nosakot ieguldījumus, nevis nodokļu palielināšanu. Stabilitātes un izaugsmes pakts ir pilnībā jāievēro, izmantojot pašreizējo noteikumu elastību, veicot publisko izdevumu samazinājumus un attīstot ieguldījumus.

Pārāk stingri nodarbinātības noteikumi, nepamatoti augstas un ar algu nesaistītās darbaspēka izmaksas un minimālās algas neveicina nodarbinātību un īpaši jauniešu iekļaušanos darba tirgū. Lai veicinātu darba vietu radīšanu, dalībvalstīm ir jāpilda savas saistības un jāīsteno Eiropas semestra ietvaros sniegtās specifiskās rekomendācijas dalībvalstīm.

Eiropas Savienībai no savas puses ir jāizvairās no jaunu ES tiesību aktu rosināšanas, kas iedragātu darbavietu radīšanu, un ir jāsamazina pārāk apgrūtināšanas prasības no spēkā esošajiem ES tiesību aktiem. Darba laika direktīvā jāņem vērā, lai netiktu uzlikti papildu ierobežojumi, kas kavē uzņēmumu spēju pielāgot darba laiku, ekonomiskajam ciklam.

3 Nepieciešams izstrādāt jaunu Eiropas rūpniecības konkurētspējas ceļakarti

Industriālajai politikai būs būtiska nozīme Eiropas konkurētspējas uzlabošanā, balstoties uz identificētajām stiprajām pusēm. Lai sasniegtu vismaz 20% rūpniecības ieguldījuma ES iekšējā kopproduktā līdz 2020. gadam, ES ir jāveic reāli pasākumi Eiropas uzņēmumu konkurētspējas celšanai. Eiropas Komisijai ir jāizstrādā pilnvērtīga ceļakarte rūpniecības konkurētspējai pirms pavasara ES Padomes.

Latvijas prezidentūrai ir jāstrādā pie proaktīvas un integrētas industriālās politikas izveides Eiropā, lai reaģētu uz mainīgās ekonomiskās situācijas vajadzībām un stiprinātu koordinētu pieeju industrijas konkurētspējai ar visu iesaistīto ES politiku palīdzību. Ir jāuzlabo ES pārvaldība un tās ietekme uz konkurētspēju, ir rūpīgi jāizvērtē katra piedāvātā pasākuma ietekme visās ES politikas jomās. Konkurētspējas padomei ir jāizvērtē visi priekšlikumi, kuriem ir ievērojama ietekme uz rūpniecības konkurētspēju, un Augsta līmeņa grupai par izaugsmi un konkurētspēju ir jāuzņemas lielāka loma Konkurētspējas padomes sagatavošanā.

Ir jānodrošina Mazās uzņēmējdarbības akta atjauninājums, ko iesniegs Komisija nākamajos mēnešos, īpaši vēršot uzmanību uz MVU piekļuves finansējumam uzlabošanu. Turklāt ir jāatbalsta MVU centieni ieviest jauninājumus un sadarboties starptautiski, piemēram, izmantojot īpašus sadarbības mehānismus.

4 Jāveicina digitālo iespēju izmantošana un vienotā digitālā tirgus izveide

Digitalizācijai ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu Eiropas konkurences priekšrocības globālajā ekonomikā un veicinātu izaugsmi un nodarbinātību. "Ceturtais industriālā revolūcija" pašlaik notiek, sasaistot rūpniecisko automatizāciju ar IT

lietojumprogrammām internetā. Tas veicinās jaunu uzņēmējdarbības modeļu attīstību ar pozitīvu ietekmi uz vienoto tirgu.

BUSINESSEUROPE paļaujas uz Latvijas prezidentūru, kurai jānodrošina, lai datu aizsardzības tiesību akti nodrošina uz datu izmantošanu orientētu inovāciju un palīdz Eiropai piesaistīt milzīgo potenciālu, kas izriet no lielo datu izmantošanas. Likumdošanā ir jārod līdzsvars starp pilsoņu privātumu aizsardzību un brīvu datu plūsmu gan digitālajā vienotajā tirgū un ārpus ES.

Eiropas ekonomikas digitalizācijas progress ir atkarīgs arī vienotā tirgus darbības. Tāpēc BUSINESSEUROPE aicina dalībvalstis un ES iestādes novērst šķēršļus, kas kavē pārrobežu preču un pakalpojumu kustību ES. Tas bieži neprasa jaunus tiesību aktus, bet gan esošo noteikumu labāku piemērošanu. Īpaša mērķtiecīgi jāstrādā, lai identificētu un novērstu atlikušos šķēršļus brīvai pakalpojumu aprītei, sākot ar nozarēm ar vislielāko ekonomisko nozīmi, piemēram, biznesa un profesionālo pakalpojumu, būvniecības, tūrisma un mazumtirdzniecības nozarēs.

Latvijas prezidentūra īpaši tiek aicināta pievērst pastiprinātu uzmanību savstarpējās atzīšanas principa piemērošanai, piemēram, nodrošinot, ka jebkura prece, kura ir likumīgi laista apgrozībā kādā no ES dalībvalstu tirgiem, brīvi tiek laista apgrozībā arī jebkuras citas ES dalībvalsts tirgū.

Rūpnieciskās konkurētspējas veicināšanai jābūt Prezidentūras darbības prioritātei, tostarp tālākas Vienotā tirgus integrācijas nodrošināšanas, industriālās sadarbības attīstīšanas un vispārējās biznesa vides uzlabošanas Eiropas uzņēmumiem uzmanības centrā.

5 Ir jāpanāk progress vērienīgu tirdzniecības nolīgumu sarunās

Vērienīgu tirdzniecības nolīgumu ar stratēģiskajām partnervalstīm noslēgšana ir būtiska labklājības veicināšanai Eiropas iedzīvotājiem. Transatlantiskajā tirdzniecības un investīciju partnerībā (TTIP) vien ir paredzams radīt 545 € peļņu gadā, rēķinot uz vienu vidusmēra Eiropas mājsaimniecību, un tādējādi palielinot ES ekonomiku par 120.000.000.000 EUR gadā, radot 1,3 miljonus papildu darba vietu ES tuvākajos 10 gados.

Par TTIP sarunas ieies izšķirošā fāzē 2015. gadā un Latvijas prezidentūrai ir jāstrādā, lai tuvinātu vērienīgā TTIP nolīguma noslēgšanu, kas veicinās tarifu un beztarifu barjeru likvidēšanu, nodrošinās regulējuma konvergenci un saskaņotību, palielinot sadarbību, godīgu un vienlīdzīgu piekļuvi publiskā iepirkuma tirgiem, atceļot visus enerģijas un izejmateriālu eksporta ierobežojumus, vienkāršojot muitas procedūras, un aizsargātu investīcijas.

Austrumu partnerība ir vēl viena svarīga Latvijas prezidentūras prioritāte, un padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības nolīgumu īstenošana ar partnervalstīm uzlabos vispārējo uzņēmējdarbības vidi un veicinās divpusējos ieguldījumus, veicinot ekonomisko un sociālo kohēziju, kā arī ciešākas saites ar ES valstīm. Paralēli mums jāuztur atvērts dialogs ar Krieviju kā galveno ekonomisko un politisko spēlētāju reģionā.

6 Turpināt aktīvu darbu pie vērienīgā klimata nolīguma un ES 2030 enerģijas un klimata paketes pielāgošanas

Jaunā ES 2030 enerģijas un klimata sistēma var pilnībā mainīt uzņēmējdarbības attīstību ar nosacījumu, ja ES tiek saskaņoti klimata politikas mērķi ar tās rūpniecības izaugsmes ambīcijām. Labāka konkurētspējas un piegāžu izmaksu sabalansēšana un klimata mērķu drošība ir vienīgais veids, kā samazināt enerģijas izmaksas, kas pašlaik

pazemina Eiropas rūpniecības konkurenci globālajos tirgos un noved pie ieguldījumu aizplūdes no Eiropas.

Šī jaunā pieeja būtu pienācīgi jāatspoguļo, veidojot Enerģētikas Savienību un ES iekšējo enerģijas tirgu, pabeidzot energoapgādes dažādošanu, kā arī ievērojot to, ka lēmumus par enerģijas veidiem ir katras dalībvalsts valsts kompetencē. Enerģijas tirgu integrācijas padziļināšana, efektīva un konsekventa īstenošana Trešās enerģētikas paketes ietvaros visās dalībvalstīs, kā arī pārrobežu savienojumu attīstīšana ir būtiska, lai nodrošinātu piegādes drošību un izvairītos no augstām enerģijas cenām. Latvijas prezidentūrai ir jāstrādā, lai attīstītu līdzsvarotu ES 2030 enerģijas un klimata tiesību aktu kopumu, un jāpielāgo gaidāmajam 2015. gada Parīzes starptautisko sarunu iznākumam.

BUSINESSEUROPE un tās locekļi ir apņēmības pilni veidot konkurētspējīgu Eiropu ar investīcijām, izaugsmi un vairāk darbavietu. Latvijas prezidentūra var rēķināties ar Eiropas uzņēmēju atbalstu tās centieniem pārorientēt ES darba kārtību, lai sasniegtu šo prioritāti.

Eiropas darba devēju konfederācijas BUSINESSEUROPE prezidentes *Emma Marcegaglia*, Latvijas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas un LDDK prezidenta V.Gavrilova (V.Gavrilovs laikā no 2014.gada 1.jūlija līdz 2015.gada 31.decembrim ir arī BUSINESSEUROPE viceprezidents) sarunās 2015.gada 16.septembrī tika apspriestas minētās prioritātes un darba uzdevumi Latvijas prezidentūrai ES Padomē, kā arī pausts atbalsts Latvijas centieniem veicināt Eiropas tautsaimniecības izaugsmi un konkurētspēju.

KONKURĒTSPĒJĪGA EIROPA

EIROPAS INVESTĪCIJU PLĀNS

Latvijas prezidentūra ir aktīvi strādājusi pie visiem Eiropas investīciju plāna pīlāriem – Eiropas Stratēģisko Investīciju Fonda; tiešas sasaistes starp investoriem un projektiem, tostarp izveidojot Eiropas investīciju konsultāciju centru; kā arī investīciju vides uzlabošanas. Latvijas prezidentūra nodrošināja vienošanos par investīciju Fonda izveidi, Fonda izveidei piesaistīto Investīciju konsultāciju centru (European Investment Advisory Hub); lai uzlabotu investīciju vidi stiprināts ES Vienotais tirgus un likti pamati Enerģētikas Savienībai un Kapitāla tirgus savienībai.

BUSINESSEUROPE savā pozīcijā par to, ko Eiropas uzņēmēji gaida no Junkera plāna “BUSINESSEUROPE expectations from an EU investment plan” jau 2014.gada novembrī puda kopējo viedokli, ka “Junkera plānā” piedāvātie 300 miljardi ir daudz par maz, lai ES atgūtu vadošo lomu un nodrošinātu savu konkurētspēju. Īsumā – Eiropā ir katastrofāli sarucis tiešo investīciju apjoms - ja 2007. gadā ES ienāca 40% visu tiešo investīciju, tad 2012. gadā tikai 20%.

Eiropas Komisijai ir jāidentificē un jānovērš galvenie cēloņi un barjeras investīciju ieplūdei ES.

Pēc Eiropas uzņēmēju domām, svarīgākie iemesli, kāpēc privātie uzņēmumi neinvestē Eiropā, ir sekojoši:

- uzņēmēji un investori nav pārliecināti par ES gatavību atbalstīt konkurētspējīgus uzņēmumus un nozares pārlieku dārgā un sarežģītā pārregulējuma dēļ (nepieciešama paredzama un stabila regulējuma vide);
- uzņēmējdarbības izmaksas Eiropā ir pārāk augstas (enerģijas cenas, darbaspēka izmaksas, dažādi nodokļu režīmi);
- joprojām ir nepietiekama finanšu pieejamība, ir pārlielu lieli ierobežojumi ES fondu apgūvē;
- nepieciešams nostiprināt vienoto tirgu, kā arī nodrošināt noieta tirgus ārpus ES (nepieciešama spēcīga ārējās tirdzniecības politika);
- biznesam ir pārāk sarežģīti iesaistīties projektos ar publisko finansējumu (nepietiekami attīstīta PPP, u.c.);
- ir nepieciešams lielāks atbalsts arī riskantākiem, inovatīviem projektiem. ES pārāk cenšas ierobežot jebkurus riskus.

LDDK vairākkārtīgi vērsās pie valdības, paužot atbalstu Latvijas Ministru prezidentes L.Straujumas izteiktajam viedoklim, gatavojoties prezidentūrai, ka Latvijas prezidentūras ES galvenais uzdevums būs iedzīvināt EK prezidenta Žana Kloda Junkera piedāvāto 315 miljardu eiro investīciju plānu Eiropai.

Pašreizējais plāns paredz un sarunas ar EK amatpersonām liecina, ka tajā tiks paredzēts daļējs finansējums no ES līdzekļiem (ES garantijas, Eiropas Investīciju bankas finansējums, kas tiks apvienots Eiropas Stratēģisko investīciju fondā ap 21 miljardu EUR apmērā), bet papildu finansējums būtu jārada, uzlabojot nosacījumus privātā finansējuma piesaistei, t.i., nodrošinot labāku un paredzamu regulējumu un samazinot administratīvo slogu, kas ļautu vairāk ieguldīt, riskēt un aktivizēt uzņēmējdarbības vidi.

Diemžēl privāto investīciju apjoms visā ES pēdējos gados ir būtiski samazinājies, tāpēc jaunā investīciju piesaistes plāna īstenošanas panākumi ir atkarīgi no tā, vai tiks

atjaunota investoru un privātā biznesa uzticība investīciju un uzņēmējdarbības videi Eiropā.

Patlaban neskaidrie jautājumi ir, kādā veidā un kādiem mērķiem tiks aktivizēts privātais un publiskais finansējums un kā tiks dalīts ES finansējums. Proti, cik lielās daļās, cik ilgā laika periodā un kādiem projektiem.

Viena no ES konkurētspējas problēmām ir ļoti lielā attīstības nelīdzsvarotība starp ES valstīm un reģioniem. Jau ilgstoši notiek depopulācijas procesi, kas īpaši negatīvi ietekmē mazāk attīstītās valstis, ieskaitot Latviju. Piemēram, ja iekšējā darbaspēka mobilitāte starp ES dalībvalstīm vidēji ir 3%, tad no Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm, tai skaitā Latvijas, izbraukuši ir apmēram 10% no aktīvā darbaspēka.

LDDK savā vēstulē 2015.gada 9.februārī (Nr.2-9/25) ir aicinājusi apzināties apzināties, ka darbaspēka brīvā kustība ES ietvaros notiek tikai vienā virzienā, proti, uz attīstītākajām ES valstīm. Depopulācija nopietni apdraud mazāk attīstīto Eiropas valstu rūpniecības attīstību un starptautisko konkurētspēju. Piemēram, IKP uz vienu iedzīvotāju ES dalībvalstīs svārstās no 45% līdz vairāk nekā 257% no ES 28 vidējā rādītāja. Pēc 10 gadu dalības Eiropas Savienībā Latvijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir tikai 64% no ES 28 vidējā rādītāja. Šie dati liecina, ka līdz šim īstenotie konverģences pasākumi nav devuši pietiekošu ieguldījumu sociāli ekonomiskajā izlīdzināšanā starp ES valstīm un reģioniem.

No Latvijas viedokļa ir svarīgi, lai pieejamais un turpmāk piesaistītais finansējums arī Investīciju plāna Eiropai ietvaros sekmētu ekonomiskās aktivitātes pieaugumu un labklājības izlīdzināšanos, it īpaši mazāk attīstītajās ES valstīs un to reģionos.

Pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos ES drošības dēļ nav pieļaujama situācija, kad dalībvalstis ES austrumu pierobežā nesaņemtu papildus investīcijas kritiskās infrastruktūras attīstībai un ekonomiskās izaugsmes sekmēšanai.

Konverģences veicināšana starp mazāk attīstītām un vairāk attīstītām ES valstīm un reģioniem būtu piešķirama augstākā prioritāte ES iestāžu un nacionālo valdību politiskajā dienas kārtībā. Tādejādi investīciju plāna īstenošanā būtu nepieciešama pieeja, kurā tiktu iestrādāti uz atsevišķām mazāk attīstītajām valstīm (less developed country-specific) vai mazāk attīstītajiem reģioniem (less developed region-specific) vērsti nosacījumi finansējuma piesaistei un projektu īstenošanai.

Lai arī EK pārstāvji ir pauduši viedokli, ka nevienai valstij nav paredzēta garantēta aploksne un nauda tiktu labākajiem projektiem, tomēr labāko projektu noteikšanai būtu jānosaka konkrēti kritēriji, kas ļautu īstenot projektus, sekmējot investīcijas reālajā ekonomikā un risinot pastāvošās tirgus nepilnības Eiropā, atbilstīgi Eiropas Padomes 2014.gada 18.decembra secinājumiem.

LDDK uzsver, ka kritēriju izstrādāšanā ir jāiesaista sociālo partneru un pašvaldību pārstāvji, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā Latvijas nacionālās un ekonomiskās intereses.

Paužot viedokli gan par Eiropas stratēģisko investīciju fonda plānu, gan par daudziem citiem jautājumiem, LDDK ir paudusi viedokli, ka Latvijai prezidentūras periods ES Padomē būtu jāizmanto, lai popularizētu pieeju par visu ES dalībvalstu un reģionu konkurētspējas attīstību, un Eiropas Stratēģisko investīciju fonda plāna detalizētas tapšanas gaitā tiktu ietverti nepieciešamie nosacījumi tādu projektu attīstībai, kas veicinās uzņēmējdarbības attīstību valstīs ar zemāku labklājības līmeni, tādejādi arī veicinot investīciju piesaisti Latvijas ekonomikā.

2015.gada 13.februārī LDDK līdzīgu viedokli pauda arī atzinumā par Finanšu ministrijas sagatavoto mandāta projektu par Eiropas Parlamenta un Padomes (ES) regulas priekšlikumu, ar ko izveido Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, groza (ES) regulu Nr. 1291/2013 un (ES) regulu Nr.131 6/2013.

LDDK, kopumā atbalstot Latvijas prezidentūras mandāta sasniedzamos rezultātus un plānoto virzību, uzskata, ka Latvijas prezidentūrai ir aktīvi jāiesaistās diskusijās par EFSI pārvaldības jautājumiem, finansējuma avotiem un, svarīgākais, par EFSI investīciju atbilstības kritēriju un sektorālā tvēruma definēšanu, skaidri formulējot arī Latvijas nacionālās intereses.

No Latvijas viedokļa ir svarīgi, lai pieejamais un turpmāk piesaistītais finansējums arī Investīciju plāna Eiropai ietvaros sekmētu ekonomiskās aktivitātes pieaugumu un labklājības izlīdzināšanos, it īpaši mazāk attīstītajās ES valstīs un to reģionos.

LDDK ir atkārtot paudusi pārliecību, ka pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos ES drošības dēļ nav pieļaujama situācija, kad dalībvalstis ES austrumu pierobežā nesaņemtu papildus investīcijas kritiskās infrastruktūras attīstībai un ekonomiskās izaugsmes sekmēšanai.

Lai veicinātu līdzekļu ieplūšanu Eiropas Savienības tautsaimniecībā, Latvijas prezidentūra mērķtiecīgi strādāja pie Eiropas stratēģisko investīciju fonda, intensīvā sarunu procesā panākot vienošanos ar Eiropas Parlamentu. Atbilstoši prezidentūras atskaites projektā paustajam panāktais kompromiss ļaus saglabāt pietiekamu finansējumu zinātnes un infrastruktūras atbalstam Eiropas savienojuma instrumenta un Apvārsnis 2020 ietvaros, vienlaikus nodrošinot pārredzamu un stabilu finansējumu Fonda mērķiem sākotnēji plānotajā apmērā. Uzsākot darbību šī gada vasarā, Fonds veicinās investīciju piesaisti ES ekonomikai vismaz 315 eiro miljardu apmērā. Fonda atbalsts paredzēts virknē jomu - infrastruktūras attīstībai, pētniecībai, inovācijām un attīstībai, investīcijām izglītībā un apmācībā, veselības aprūpei, informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, enerģētikas nozares attīstībai, kā arī mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam. Projektu atlase notiks, balstoties uz to atbilstību ES politikām, ekonomisko dzīvotspēju un potenciālu piesaistīt privātās investīcijas. Fonds ļaus īstenot virkni projektu, ko līdz šim nebūtu bijis iespējams atbalstīt, veicinot līdzekļu ieplūšanu Eiropas Savienības tautsaimniecībā.

ES RŪPNIECĪBAS KONKURĒTSPĒJAS STIPRINĀŠANA

Eiropas konkurētspējas stiprināšana ir viens no BUSINESS EUROPE pamatmērķiem, tāpēc Eiropas darba devēju organizācija ļoti atzinīgi novērtēja Latvijas prezidentūras Eiropas Padomē uzsvaru uz konkurētspēju un Eiropas industrijas attīstību. Atbilstoši jaunās Eiropas Komisijas plāniem, 2015.gada pirmajā pusē bija gaidāms paziņojums par Eiropas rūpniecības konkurētspēju, tāpēc BUSINESS EUROPE gatavoja darba devēju pozīciju ar viedokli par Eiropas konkurētspējas stiprināšanu visos aspektos.

Eiropas ilgstošas konkurētspējas mazināšanās pēdējos gados apdraud izaugsmi un labklājību. Eiropa arvien vairāk zaudē savas pozīcijas attiecībā pret galvenajiem konkurentiem, apdraudot pierasti augstu un pieaugošu dzīves standartu. Eiropa nespēs atgūt līderpozīcijas pasaules tirgū bez spēcīgas rūpniecības izaugsmes, nodrošinot nodarbinātību un inovācijas. Tie ir jāapzinās, ka uzņēmumi, nevis valdības, ir tie, kas rada jaunas darbavietas.

Tomēr uzņēmumi, kas ir gatavi ieguldīt ES, pastāvīgi saskaras ar pārāk daudziem šķēršļiem. Investīciju kritums Eiropā krīzes laikā bija ļoti straujš. Starp 2007. un 2013.

gadu privāto ieguldījumu apjoms ES samazinājās par 11%. Pašreizējā nestabilitāte, gan ekonomiskā, gan politiskā, ir galvenais iemesls, kas kavē investīcijas. Un bez investīcijām mēs nespēsim nodrošināt Eiropas nākotnes produktivitāti un konkurētspēju, jo mēs pastāvīgi atpaliekam no mūsu galvenajiem konkurentiem.

Strukturālo reformu nepietiekama īstenošana visās dalībvalstīs kavē izaugsmi Eiropā un paaugstina uzņēmējdarbības izmaksas. Augsta līmeņa ekonomisko, politisko un tiesisko nenoteiktība bremzē tik ļoti nepieciešamās investīcijas un kavē rūpniecības konkurētspēju. Eiropā pastāv liela konkurētspējas plaisa starp Eiropas Savienības 28 dalībvalstīm, ko atspoguļo Pasaules Ekonomikas foruma ziņojums par konkurētspēju. Bet, kā secināts BUSINESSSEUROPE sagatavotajā 2015.gada Reformu barometrā, strukturālo reformu īstenošana veicina konkurētspējas celšanos.

Eiropas Komisija savā darba programmā uzsvēra nepieciešamību nodrošināt Eiropas Savienības ražošanas nozaru izaugsmi un stiprināt ES ražošanas nozares konkurētspēju. Eiropas Komisijas prezidents Junkers skaidri uzsvēra savās prioritātes, ka ir jāpanāk ražošanas īpatsvars ES IKP līdz 20% 2020. gadā, salīdzinot ar 16% šobrīd. BUSINESSSEUROPE tāpēc aicina ES politiskos līderus izvirzīt rūpniecības konkurētspēju politikas veidošanas centrā. Šādu ieteikumu īstenošana ir veids, kā nodrošināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi atpakaļ uz Eiropu.

BUSINESSSEUROPE, apkopojot Eiropas darba devēju organizāciju viedokli, uzsver kopējas integrētas pieejas rūpniecības konkurētspējai nepieciešamību.

Konceptuāli ir jāievieš integrēta pieeja rūpniecības konkurētspējai, kas sistemātiski pilnveidotu visās ES politikas jomās, un ir jāveic politikas ietekmes novērtējumus ar nolūku radīt spēcīgāku industriālo bāzi Eiropas ekonomikai. Eiropas Komisija pēdējā laikā nāk klajā ar vairākām jaunām, svarīgām un vajadzīgām iniciatīvām, piemēram, par labāku regulējumu un enerģētikas paketi, kapitāla tirgus savienības stratēģiju. Eiropas uzņēmēji uzskata, ka ir nepieciešama visaptverošu stratēģija un spēcīgas politiskās vadlīnijas, kas veicinātu konkurētspējīgu rūpnieciskās bāzes attīstīšanu un izaugsmi Eiropā. Tāpēc BUSINESSSEUROPE uzsver, ka katras iniciatīvas pamatā ir jābūt skatījumam par rūpniecības konkurētspēju. Ir jāveido vienota, līdzsvarota un konsekventa Eiropas reindustrializācija politika.

Lai efektīvi integrētu rūpniecības konkurētspēju, ir nepieciešama labāka visu ES institūciju sadarbība. BUSINESSSEUROPE atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas labāka regulējuma programmu, un tās mērķis ir izveidot efektīvu ietekmes novērtējumu, izmantojot jaunu iestāžu pārvaldes kontroles padome. Mēs iesakām, ka šai objektīvai struktūrai ir jāveic ietekmes novērtējumi, jāpārskata esošos tiesību aktus, kā arī atbilstības pārbaudes un jānodrošina pārredzamību un saskaņotību ar ES tiesību aktiem. Eiropai ir vajadzīga efektīva konkurētspējas pārbaude visiem priekšlikumiem un politikas jomām gan ES, gan dalībvalstu līmenī.

Eiropas uzņēmumi arī cer, ka Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes galvenā politiskā prioritāte integrētas pieejas rūpniecības konkurētspējai nodrošināšana. BUSINESSSEUROPE iesaka palielināt ES Konkurētspējas padomes nozīmību un ietekmi, lai nodrošinātu to, ka politikas iniciatīvas un likumdošanas priekšlikumi atbalsta rūpniecības izaugsmi Eiropā. Ja ne, tad jābūt gataviem piecelties un veto iniciatīvai. Piemēram, ES Emisiju tirdzniecības sistēmas (ETS) gaidāmā reforma ir viena no svarīgākajām likumdošanas iniciatīvām, kurā ES Konkurētspējas padomei ir jāiesaistās, lai gūtu panākumus. Šajā sakarā attiecīgi jāpalielina arī Augsta līmeņa konkurētspējas un izaugsmes darba grupas loma, ar uzdevumu stiprināt ES Konkurētspējas ministru padomes lomu ES politiku izvērtēšanā, kā arī uzraudzīt un sniegt nepieciešamās vadlīnijas ES Vienotā tirgus un rūpniecības jautājumu ciešākai

integrācijai, īpaši laikā, kad ES konkurētspēja pasaulē turpina samazināties un to nepieciešams stiprināt.

Ir jāīsteno visas aktuālās Eiropas Savienības politiskās iniciatīvas atbilstoši Komisijas politiskajām pamatnostādņēm, kas ietekmē rūpniecības konkurētspēju:

- **Nepieciešamība pēc horizontālas rūpniecības / industriālās politikas**

Integrēta pieeja rūpniecības konkurētspējas veicināšanai ir jāveic, pamatojoties uz horizontālo politiku, uzlabojot darbības un finansēšanas nosacījumus lieliem uzņēmumiem un MVU. Tas ir ļoti svarīgi, lai ar rūpniecisko vērtību ķēdēs stratēģiskā redzējuma centrā par ES rūpniecības politikas, ciešas un abpusēji izdevīgas savstarpējās attiecības, ka šīs važas ļauj mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī lielākiem uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu. Konkurētspējīgas ES rūpniecības politikas pamatā jābūt daudz labvēlīgākam regulējumam uzņēmējdarbībai un inovācijām, kas ļauj Eiropā bāzētajiem lielajiem uzņēmumiem vairāk darboties kā līderiem un uzņemties vadošu funkciju, integrējot citus uzņēmumus vērtības ķēdēs, kas palīdzēs MVU sasniegt augstāku efektivitātes līmeni un "tehnoloģisko gatavību".

- **nepieciešamība pēc Enerģētikas un klimata pārmaiņu politikas**

Droša enerģijas piegāde par pieņemamu cenu ir ļoti svarīga uzņēmējiem visā Eiropā. Eiropas ražošanas nozare joprojām saskaras ar augstām enerģijas cenām, un tas ietekmē globālo konkurētspēju attiecībā pret galvenajiem konkurentiem rūpniecībā. Tajā pašā laikā Eiropā ir vērojama investīciju noplūde no energoietilpīgām nozarēm. Tādēļ ir nepieciešama aktīva politiski lēmumi lai risinātu augsto izmaksu ietekmi uz uzņēmējdarbību.

- **investīciju nepieciešamība**

ES konkurētspējai ir nepieciešams, lai uzņēmumi reinvestētu Eiropā. ES ieguldījumu plānos ir jāanalizē šķēršļi investīcijām un jānodrošina, ka Eiropa ir pievilcīga vieta, kur ieguldīt. Savukārt publiskā sektora finanšu ieguldījumu nozīme daudzās jomās joprojām ir būtiska, un ir jānodrošina privātā sektora ieguldījumu pieaugums. Eiropas Stratēģisko investīciju fonda izveide ir svarīgs solis, kas ļaus īstenot nozīmīgus, infrastruktūras, pētniecības un inovatīvus projektus MVU un uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu.

Tomēr ilgtermiņā, lai uzņēmumi ieguldītu, ir jārada daudz labvēlīgāka vide investīcijām, jāatceļ nevajadzīgi regulējumi, lai samazinātu uzņēmējdarbības izmaksas, tostarp nodokļi, labāka piekļuve finansējumam. Ir jāveicina nebanku finanšu avotu izmantošanas iespējas, un jāatceļ šķēršļi vienotajā tirgū.

- **Izejmateriālu (raw materials) nepieciešamība**

Ar sagatavoto *Izejvielu iniciatīvu* (Raw Materials Initiative - RMI) Eiropas Komisija ir uzsākusi nozīmīgu soli ceļā uz visaptverošu stratēģiju par izejvielām, veidojot politiku, kas attiecas uz tirdzniecības aspektiem, piegādi no iekšzemes resursiem un resursu efektivitātes jautājumiem. Tomēr šie trīs pīlāri RMI joprojām ir pārāk sadrumstaloti, izraisot pretrunīgus mērķus. Vienlaikus Eiropas Komisija ir izmantojusi tās rīcībā esošos instrumentus izejvielu trūkuma novēršanai, lai novērstu ierobežojumus un attiecībā uz izejvielu eksportu, stratēģisku un koordinētu diplomātiju. Joprojām vietējo izejvielu piegādē ir pietiekami neizmantotas iespējas. Visbeidzot, jāīsteno efektīvāka resursu izmantošana gan no vides aizsardzības viedokļa, kā arī no ekonomiskā viedokļa.

- **Pārrobežu sadarbība un tirdzniecības nepieciešamība**

Lai saglabātu konkurētspēju, ES ir nodrošināt labāku piekļuvi pasaules tirgū. Vērienīgu un visaptverošu brīvās tirdzniecības un investīciju nolīgumu noslēgšana ar stratēģiskajiem partneriem ir būtiska, lai nodrošinātu Eiropas labklājību un uzņēmumu

konkurētspēju. Eiropai vajadzētu risināt arī pastāvošās tirdzniecības barjeras trešajās valstīs neatkarīgi no divpusējām tirdzniecības sarunām, jo Eiropas uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem jāizmanto tirgus iespējas tur, kur viņi ir.

- Digitalizācijas nepieciešamība

Ilgstoša un ilgspējīga ietekme uz ES konkurētspēju būs mūsu spējai veicināt rūpniecības digitalizāciju. Attiecībā uz vienoto tirgu - pilnībā funkcionējošs digitālais vienotais tirgus uzņēmumiem ļaus palielināt ražošanas apjomus un sasniegt vairāk patērētājus. ES ir paziņojusi, ka tās mērķis ir palielināt ražošanas īpatsvaru Eiropas IKP uz 20 procentiem 2020. gadā. Tas nebūs iespējams bez digitālās revolūcijas potenciāls izmantošanas.

- Piekļuve finansējumam

Piekļuve finansējumam ir priekšnosacījums, lai dotu iespēju uzņēmumiem veikt ieguldījumus, kas nepieciešami, lai stiprinātu konkurētspēju un radītu jaunas darbavietas Eiropā. Diemžēl joprojām pastāv dažādi šķēršļi un nevienlīdzīgi nosacījumi starp dalībvalstīm.

- Darba tirgus un prasmju neatbilstība

Eiropas sabiedrība saskaras ar vairākām strukturālas sociālās problēmas, ar kurām būs arī spēcīgi ietekmē ES konkurētspēju. Mērķis ir, lai novērstu nevajadzīgus juridiskus vai administratīvus ierobežojumus, kas tiek pieņemti darbā, novērst cēloņus pārmērīgi augstām darbaspēka izmaksu dēļ nodokļu un nodevu par darbaspēku, un pieņemt pozitīvu pieeju elastīgiem darba veidiem; veicināt darba ņēmēju mobilitāti; un adrese prasmju neatbilstība. Tāpēc, BUSINESSEUROPE uzskata, ka darba tirgi, izglītība un apmācība, un sociālās aizsardzības sistēmas ir jāmodernizē, lai palielinātu Eiropas konkurētspēju. Lai to izdarītu, Komisijai nepieciešams panākt vienprātību par Eiropas valstu darba tirgus sistēmu reformām, kas pamatojas uz Padomes principiem par elastdrošību.

Diemžēl Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā Eiropas Komisija nepublicēja jauno politisko iniciatīvu par Eiropas rūpniecības konkurētspēju, tāpēc darbs tiks turpināts Luksemburgas prezidentūras ES Padomē laikā.

VIENOTĀIS TIRGUS

Latvijas prezidentūras uzdevums Vienotā tirgus jautājumos bija Vienotajam tirgum draudzīga regulējuma satvara nodrošināšana un uzlabota savstarpējas atzīšanas principa funkcionēšana, tālāka Vienotā preču un pakalpojumu tirgus attīstīšana, Digitālais vienotais tirgus, kā arī Vienotā tirgus pārvaldība.

LDDK, paužot viedokli par konkurētspējas attīstību ir uzsvērusi nepieciešamību izmantot konkurētspējas pārbaudi, dodot iespēju politikas veidotājiem redzēt ar faktiem pamatotu priekšlikuma ietekmi uz uzņēmumu konkurētspēju un tautsaimniecību kopumā, un pieņemt tālākus lēmumus.

Latvijas prezidentūrai bija jāpievēršas Eiropas investīciju plāna 3. pīlāram – investīcijām labvēlīgas vides veidošanai, stiprinot ES Vienoto tirgu. Prezidentūras mērķis bija identificēt Vienotajā tirgū pastāvošos šķēršļus un nepilnības, lai pilnībā varētu izmantot Vienotā tirgus potenciālu.

LDDK pozīcija tika pausta, piedaloties Ekonomikas ministrijas organizētajos pasākumos un Vienotā tirgus konferencē, gan arī tiekoties ar Eiropas Parlamenta

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas pārstāvjiem (17.02.2015). LDDK formulē Vienotā tirgus pamatproblēmas, kas rada šķēršļus Latvijas uzņēmējiem:

- Pastāvošo tiesību aktu ieviešana - jeb neatbilstīga, novēlota ieviešana vai ieviešanas trūkums. Nav tik daudz jauni tiesību akti jārada, kā jānodrošina administratīvā sadarbība Eiropas līmenī, lai sekmētu tiesību aktu ieviešanu ES dalībvalstīs;
- Savstarpējā atzīšanas (mutual recognition) principa neievērošana un tā vietā papildus prasību piemērošana (papildus sertifikācijas, noformējuma piemērošana u.c. nacionālā līmenī);
- ES izpildvaras un likumdevēja uzmanība tiek fokusēta vairāk uz patērētāju tiesību aizsardzību un vides aizsardzību (regulācija -> papildus normas, regulas u.c.); mazāk uz uzņēmējdarbības sekmēšanu pāri ES dalībvalstu iekšējām robežām un Vienotā tirgus iespēju izmantošanu;
- Pakalpojumu brīvības sniegšanas jomā joprojām daudzi šķēršļi.

Ģa Eiropas darba devēji, ģa LDDK uzsver, ka nav nodrošināta pilnīga 2006.gada Pakalpojumu direktīvas ieviešana. Papildus prasības pēc dzīves vietas prasības (residence requirements) vai ekonomiskās nepieciešamības testa (economic needs tests) nav atceltas ar pakalpojumu direktīvas ieviešanu. ES ir būtiski ir ne tikai sakārtot jautājumus, kas saistīti ar preču un pakalpojumu akceptēšanu starp dalībvalstīm, lai nodrošinātu pilnīgu Pakalpojumu Direktīvas ieviešanu, bet arī starp Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstīm – Islandi un Norvēģiju.

- galvenās problemātiskākās jomas Digitālajā vienotajā tirgū (Digital Single Market):
 - E-komercijas attīstība – tās trūkums jeb barjeras tiešsaistes pakalpojumu sniegšanā
 - Publisko iepirkumu elektronizēšana un veikšana internetā (public procurement) – tās trūkums
 - Pakalpojumu sniegšanas jomā nepieciešams ievest administratīvi procedūru digitalizāciju un vienkāršošanu (digitalisation and simplification of administrative procedures);

• Savstarpējā atzīšana un darba tirgus (mutual recognition and labour market) - Reglamentēto profesiju skaita samazināšana ir noteikta kā viena no prioritātēm Business Europe pozīcijā par Vienoto tirgu. Diemžēl šodien profesionālā kvalifikācija tomēr netiek automātiski atzīta visās dalībvalstīs.

Lai spētu just ieguvumus no Vienotā tirgus (Iekšējā tirgus), ir nepieciešams turpināt ieguldīt ģa pārrobežu transporta infrastruktūrā – lai cilvēki/ uzņēmumi/ pakalpojumi var pārvietoties un būt patiesi mobili ar vienas valsts ietvaros un pāri robežām-, ģa digitālajā infrastruktūrā – lai cilvēki/ uzņēmumi/ pakalpojumi var pārvietoties un būt patiesi mobili, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, neesot spiesti pārcelties no vienas valsts uz otru, bet radīt pievienoto vērtību savā valstī, pilsētā, dārzā, mežā, ģa enerģētikas starpsavienojumu infrastruktūrā – lai samazinātu elektrības cenas industriālajiem ražotājiem un palielinātu to konkurētspēju un spēju radīt darba vietas Eiropā.

Nodarbināto prasmēs un zināšanās par tiesībām un iespējām ES Iekšējā tirgū ir jānodrošina ne tikai darba spēka brīvas kustības jomā, bet arī brīvā preču, pakalpojumu un kapitālā kustības, patērētāju aizsardzības jomā.

LDDK uzsver, ka aktualizējamie un reāli izdarāmie uzdevumi Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā ir sekojoši:

- Nepieciešams apzināti koriģēt tirgus kļūdu, kas veidojas ES Vienotajā (Iekšējā tirgū);
- Aicinām apzināties, ka darbaspēka brīvā kustība Eiropas Savienības ietvaros notiek tikai vienā virzienā, proti, uz attīstītākajām ES valstīm. Depopulācija nopietni apdraud Latvijas un citu mazāk attīstīto valstu rūpniecības attīstību un starptautisko konkurētspēju, jo līdz šim īstenotie konverģences pasākumi nav nesuši pietiekošu ieguldījumu sociāli ekonomiskajā izlīdzināšanā starp ES valstīm un reģioniem;
- Augstākā politiskā prioritāte būtu piešķirama uzņēmējdarbības sekmēšanai ES Iekšējā tirgū un konverģences panākšanai starp vairāk attīstītiem un mazāk attīstītiem ES reģioniem un valstīm, lai nodrošinātu vienlīdz konkurētspējīgu attīstību, nodarbinātības, ražošanas iespējas ES valstīm un to reģionos;
- Ir jāņem vērā atsevišķu valstu konkurētspēja iepretim ES kopējai konkurētspējai un jānosaka konverģences mērķis starp mazāk un vairāk attīstītajām ES dalībvalstīm un to reģioniem. Vienīgi tā iespējams atbalstīt kopējo ES uzdevumu, kas noteikts Līgumā par ES darbību - veicināt dalībvalstu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti. Īpašs uzsvars jāliek uz digitālās ekonomikas attīstību. Investīcijas jaunās tehnoloģijās un jaunās paaudzes savienojumos un tīklos visas Eiropas līmenī būs tās, kas sniegs vislielāko atdevi.

Kā Latvijas prezidentūras ES Padomē rezultāts īpaši būtu jāizceļ dalībvalstu panāktā un Padomes secinājumos iekļautā vienošanās par sekojošām prioritātēm ES Vienotā tirgus stiprināšanā:

- Pilnveidot Vienotā tirgus regulatīvo vidi, novēršot nepamatotus un nesamērīgus regulatīvos un neregulatīvos šķēršļus, piemēram, ar ko saskaras ES uzņēmumi, it īpaši mazie un vidējie uzņēmumi, tādējādi sekmējot ES uzņēmumu konkurētspēju, kā arī veicinot jaunu un kvalitatīvu darba vietu izveidi. Uzņēmējdarbības vides ES uzlabošana iecerēta, piemēram, nosakot, ka Eiropas standartizācijas iestādēm būs jāņem vērā mazo un vidējo uzņēmumu intereses, izstrādājot jaunus standartus;
- Nodrošināt ES Vienotā tirgus pakalpojumu sektora efektīvu funkcionēšanu, pilnībā ieviešot Pakalpojumu direktīvu visās ES dalībvalstīs un turpmāk ES pakalpojumu politikā akcentu liekot uz tiem pakalpojumu sektoriem, kam ir vislielākais potenciāls sekmēt ES konkurētspēju un pārrobežu tirdzniecību, proti, profesionālie un biznesa, būvniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumi. Eiropas Komisijai būs jāuzlabo Pakalpojumu direktīvā paredzētā paziņošanas procedūra, nosakot, ka jāinformē citas ES dalībvalstis par izmaiņām prasībās pakalpojumu sniedzējiem;
- Eiropas Komisijai aktīvāk uzraudzīt Vienoto tirgu regulējošo tiesību aktu ieviešanu un piemērošanu ES dalībvalstīs, līdz ar to arī 2006.gadā pieņemtās Pakalpojumu direktīvas piemērošanu.
- ES dalībvalstīm steidzami pabeigt regulēto profesiju regulējuma izvērtēšanu prioritārajos sektoros un vajadzības gadījumā rosināt strukturālas reformas, lai atvieglotu kvalificētu profesionāļu mobilitāti un profesionāļu pakalpojumu sniegšanu ES Vienotajā tirgū;
- Eiropas Komisijai un ES dalībvalstīm pievērst pastiprinātu uzmanību savstarpējās atzīšanas principa piemērošanai, piemēram, nodrošinot, ka jebkura prece, kura ir likumīgi laista apgrozībā kādā no ES dalībvalstu tirgiem, brīvi tiek laista apgrozībā arī jebkuras citas ES dalībvalsts tirgū. Eiropas Komisija ir aicināta nākt klajā ar Eiropas līmeņa rīcības plānu 2016.gadā.

Lai atvieglotu uzņēmumu pārrobežu darbību Vienotajā tirgū, būtisks ieguvums ir grozījumi regulā par Maksātnespējas procedūrām. Regula nodrošinās modernu un efektīvu pārrobežu maksātnespējas procedūru personām un kompānijām ES līmenī. Tāpat regula dos otro iespēju kompānijām, kas ir nonākušas finansiālās grūtībās, neuzsākt tūlītēju bankrota procedūru, bet meklēt risinājumus maksātspējas atjaunošanai.

Lai modernizētu ES preču zīmju sistēmu, padarot ES preču zīmju reģistrācijas sistēmu pieejamāku uzņēmējiem, palielinot sistēmas efektivitāti, samazinot izmaksas, vienkāršojot un paātrinot pašu procesu, tai pašā laikā nodrošinot lielāku caurredzamību un juridisko noteiktību, prezidentūra aktīvi turpināja Itālijas prezidentūrā iesāktās sarunas ar Eiropas Parlamentu par Preču zīmju pakotni un 21. aprīlī panāca provizorisku vienošanos ar Eiropas Parlamentu par pakotni.

Latvijas prezidentūra aktīvi strādāja, lai sniegtu ieguldījumu ES uzņēmējdarbības vide uzlabošanā un samazinātu regulatīvo slodzi uzņēmumiem, īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Tīks sekmēta arī akciju sabiedrību darbības pārredzamība, jo akciju sabiedrību pārstāvjiem būs pienākums informēt akcionārus par saistīto pušu darījumiem, piemēram, darījumiem starp akciju sabiedrību un tās vadību, kontrolējošām struktūrām vai akcionāriem.

ENERĢĒTIKAS SAVIENĪBA

Pašreizējā ģeopolitiskā situācija Eiropā ir radījusi nepieciešamību stiprināt ES enerģētisko neatkarību, izveidojot Enerģētikas Savienību, kas ir kļuvusi par ES līmeņa prioritāti un arī Investīciju plāna 3. pīlāra (investīciju vides uzlabošana) sastāvdaļu. Rīgā 6. februāra Augsta līmeņa konferencē, kuru Latvijas prezidentūra rīkoja sadarbībā ar Eiropas Komisiju, tika aizsākts t.s. "Rīgas process", dodot starta signālu Enerģētikas Savienības izveidei. Vairāki konferencē minētie elementi, kā veicināt enerģētisko drošību un nodrošināt iespējami zemas cenas un atbalstu neaizsargātajiem patērētājiem, tika iekļauti Enerģētikas Savienības stratēģijā, ar kuru Komisija nāca klajā 25. februārī.

Enerģētikas Savienība paredz skatīt vienkopus piecas savstarpēji saistītas enerģētikas politikas dimensijas (enerģētiskā drošība un solidaritāte; pilnībā integrēts iekšējais enerģijas tirgus; energoefektivitāte kā līdzeklis enerģijas pieprasījuma ierobežošanai; pāreja uz zemas oglekļa intensitātes ekonomiku; pētniecība, inovācijas un konkurētspēja), tādējādi piešķirot ES enerģētikas politikai jaunu kvalitāti. Enerģētikas politikā svarīgākie jautājumi - reģionālā sadarbība kā Enerģētikas Savienības pārvaldības mehānisma pamats, patērētājiem pieejamām enerģijas cenas un enerģētikas projektu finansējuma pieejamība.

Eiropas darba devēji un LDDK atbalsta Eiropadomes lēmumus gan turpmākās enerģētikas drošības veicināšanai un enerģijas piegāžu avotu un ceļu diversifikācijai, gan kopējās Eiropas enerģētikas infrastruktūras izveidei.

Pārējie Latvijas prezidentūras Eiropas Padomes laikā risinātie jautājumi - atjaunojamo energoresursu, ēku energoefektivitātes (siltumapgāde un aukstumapgāde) un reģionālās sadarbības jautājumi. Baltijas enerģētikas tirgus starpsavienojumu plāns (BEMIP) tika atzīts par efektīvu reģionālās sadarbības modeli, kuru var izmantot kā paraugu reģionālās sadarbības formātiem Eiropas Savienībā.

Tāpat Latvijas prezidentūra pievērsās patērētāju tiesību stiprināšanai un investīciju veicināšanai enerģētikas sektorā. Tika uzsvērtā nepieciešamība nodrošināt patērētājiem stabilas, konkurētspējīgas un pieņemamas enerģijas cenas, lielākas izvēles iespējas enerģijas tirgū, skaidrāka informācijas pieejamība par enerģijas piegādātājiem un izvēles iespējām. Savukārt investīciju veicināšanas jautājumā ir nepieciešams sekmēt piekļuvi visiem iespējamajiem finansējuma avotiem un izveidot paredzamu investīciju tirgus klimatu, kas balstītos uz stabilu un saprotamu tiesisko regulējumu.

Enerģētikas Savienība ir īpaši svarīga Latvijai, jo palīdzēs nodrošināt valsts enerģētisko savienojamību ar pārējo Eiropu, realizējot infrastruktūras projektus un palielinot enerģētisko drošību.

LDDK un BUSINESSEUROPE savā pozīcijā par Enerģētikas savienību ir uzsvērusi, ka tautsaimniecības attīstību un konkurētspēju negatīvi ietekmē fakts, ka rūpniecības enerģijas cenas ES ir gandrīz 2 ½ reizes augstākas nekā ASV; vidējais starpsavienojumu līmenis starp ES dalībvalstīm ir tikai 8%; Eiropas enerģētikas nozarē līdz 2020.gadam ir nepieciešams investēt vairāk nekā triljons EUR.

BUSINESSEUROPE un LDDK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas enerģētikas politikas stratēģiju kā svarīgu pirmo soli, lai risinātu ES klimata, enerģētikas un rūpniecības problēmas. Enerģētikas politikai ir jāklūst par īstu rūpniecības izaugsmes virzītājspēku, proti, ir jāpieņem politiski lēmumi, lai risinātu problēmas, ko rada augstas enerģijas izmaksas, ir jāīsteno mērķtiecīga un saskaņota pieeja, lai sniegtu uzņēmējiem nepieciešamo atbalstu; ir jāstiprina enerģētikas politikas koordinācija starp dalībvalstīm, lai gūtu labumu no iekšējā enerģētikas tirgus. Spēkā esošie ES tiesību akti ir jāīsteno pilnībā, lai sekmētu pārrobežu savienojumu projektu plašāku īstenošanu.

ES būtu jāizmanto iespējas, lai diversificētu enerģijas avotus un piegādātājus, plaši izmantojot vietējos resursus.

Energoefektivitātes pasākumi jāveic nozarēs, kurās var veikt ietaupījumus visrentablākajā veidā, piemēram, ēku siltināšana.

Ir jāreformē emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) darbība un ir jānodrošina tās darbība katrā nozarē un uzņēmumā. ANO Klimata samitā 2015. decembrī ir jāpanāk vērienīgu, juridiski saistošu nolīgumu ar visām lielākajām globālajām ekonomikām.

KLIMATS UN ENERĢĒTIKA

Lai risinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu zemās cenas problēmu, kas traucē efektīvai ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) darbībai, prezidentūra nodrošināja gala vienošanās panākšanu par ES ETS tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību. Eiropas Savienības emisiju tirdzniecības sistēma ir galvenais siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas instruments no lielajām enerģētikas un rūpnieciskās ražošanas iekārtām. Panāktā vienošanās ir nozīmīgs sasniegums klimata politikā, jo samazinās emisijas kvotu piedāvājumu, izņemot no tirgus un ievietojot rezervē noteiktu skaitu ES emisijas kvotu, kas šobrīd atrodas tirgū. Tādējādi tiks nodrošināts optimāls emisijas kvotu tirgū un, kā prognozēts, emisijas kvotu cena paaugstināsies. Tas stimulēs investīcijas videi draudzīgās tehnoloģijās, energoefektivitātē un atjaunojamo energoresursu izmantošanā, sekmējot siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu. Vienošanās veicinās ES kopējo enerģētikas un klimata politikas mērķu sasniegšanu (samazināt emisijas, palielināt energoefektivitāti, palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru).

TRANSPORTS

BusinessEurope un LDDK savā pozīcijā uzsver transporta lomu un ieguldījumu ES izaugsmē un darba vietu radīšanā un labi funkcionējoša un ilgtspējīga Eiropas

transporta tīkla izšķirošo lomu ES konkurētspējā. Galvenais izaicinājums Eiropas transporta tīkla attīstīšanā ir trūkstošo starpsavienojumu pārrobežu projektu ieviešana, jo īpaši dzelzceļa un iekšzemes ūdensceļu jomā. Ir nepieciešams sekmēt viedu un inovatīvu risinājumu izmantošanu transporta jomā, kas sniedz iespējas Eiropas ekonomikai ne tikai infrastruktūras jomā, bet arī elektrisko un bezvadītāja automobiļu ražošanas un loģistikas pakalpojumu nozarē. Transporta nozarē ir nepieciešamas ievērojamas investīcijas un ir jāmeklē vairāk jaunu finansēšanas mehānismu, arī publisko un privāto partnerību ietvaros.

BUSINESSEUROPE vairākās darba grupās un komiteju sēdēs apsprieda jautājumu par Vācijas valdības lēmumu par minimālās algas piemērošanu transporta nozarē. BUSINESSEUROPE vērsās pie ES Transporta komisāres Veronikas Bulcas, paužot viedokli par kravas transporta nozīmi Eiropas vienotā tirgus attīstībā. BUSINESSEUROPE īpaši uzsver nepieciešamību pēc kopīgas ES transporta politikas. Ir jāstrādā intensīvāk, lai veicinātu privāto investīciju piesaisti transporta nozares attīstībai un stiprināšanai, radot jaunus, investoriem pievilcīgus projektus.

LDDK uzsver, ka Latvijai transporta jomā jābūt vairāk nekā līdz šim integrētai Eiropā, jo patlaban Latvija ir salīdzinoši labi savienota ar Krieviju un Baltkrieviju, taču ne tik labi ar Eiropu, tāpēc šo ieceru īstenošanai nākotnē jābūt pieejamiem ne tika kohēzijas līdzekļi, bet arī jāpiesaista privāto investoru līdzekļi.

ES transporta politikas galvenais mērķis ir savienota Eiropa un vienots Eiropas tirgus, bet jāstrādā arī pie projektiem, kuru uzdevums ir dalībvalstu reģionālo ceļu pieslēgumu veidošana pie lielajām maģistrālēm.

BUSINESSEUROPE īpaši uzsver nepieciešamību risināt problēmas attiecībā uz kravas autotransportu un pasažieru pārvadājumiem Eiropā, kas attiecas uz autoceļu tīkla kvalitāti, nozares sociāliem aspektiem, piekļuvi tirgum, esošā regulējuma izpildi un autotransporta starptautiskā dimensiju.

Eiropas transporta politikai būtu jāpalīdz likvidēt atlikušos šķēršļus brīvai preču un pakalpojumu kustībai un mobilitātei, lai atbalstītu izaugsmi un uzlabotu Eiropas konkurētspēju. Eiropas uzņēmēji sagaida, ka jaunajā Transporta paketē tiks noteikts saprātīgs regulējums maksas iekasēšanai par autoceļu infrastruktūras lietošanu. Ir paredzams, ka pieprasījums pēc pārvadājumiem pa autoceļiem nākamajās desmitgadēs palielināsies, tāpēc ir nepieciešamas investīcijas lai veidotu Eiropā jaunu viedo infrastruktūru un nodrošinātu esošo tīklu pienācīgu uzturēšanu, lai nodrošinātu tirdzniecības plūsmu, mobilitāti un veicinātu konkurētspēju. BUSINESSEUROPE uzskata, ka ir jādara viss, lai ieviestu vienotu elektronisku maksas sistēmu par autoceļu infrastruktūras lietošanu, ievērojot noteiktus nosacījumus. Maksa būtu taisnīga, vienkārša un pārredzama un nediskriminējoša, nodrošinot līdzvērtīgus konkurences apstākļus ar citiem transporta veidiem.

2015. gadā Eiropas Komisija ir uzsākusi pārkāpumu tiesvedību par pieteikumu Vācijas minimālās algas tiesībām uz transporta nozari. 2014. gadā Vācijā tika pieņemts likuma grozījums, kurā tika noteikts, ka Vācijas minimālā alga ir jāattiecinā uz tranzīta nozari. Likums tika pieņemts, nesaskaņojot ar Vācijas darba devēju un uzņēmēju organizācijām (BDI un BDA).

BUSINESSEUROPE jau 2015.gada janvārī vērsās pie Eiropas Komisijas ar lūgumu izvērtēt šāda lēmuma ietekmi uz Eiropas vienoto tirgu un brīvu pakalpojumu kustību.

Aviācijas jomā Latvijas prezidentūra turpināja darbu pie gaisa pasažieru interešu aizsardzības. Mērķis ir nodrošināt pasažieru tiesību minimumu satiksmes traucējumu

laikā, piemēram, lidojumu atcelšanas vai kavēšanās gadījumā, vienlaikus ņemot vērā finansiālo ietekmi uz gaisa transporta nozari un gādājot par to, lai gaisa pārvadātāji darbotos atbilstoši nosacījumiem liberalizētā tirgū.

SOCIĀLĀ DIALOGA LOMAS STIPRINĀŠANA

Latvijas prezidentūra sniedza ieguldījumu sociālā dialoga lomas stiprināšanā Eiropas Savienībā, organizējot starptautisku sociālo partneru forumu „Sociālā dialoga loma ekonomiskās izaugsmes un kvalitatīvu darbavietu nodrošināšanā” un starptautisku konferenci „Uzņēmējdarbība reģionos Eiropas Savienības konkurētspējas stiprināšanai”, kuru rekomendācijās tika apzinātas iespējas, kā palielināt sociālo partneru ieguldījumu taisnīgas un konkurētspējīgas Eiropas veidošanā nacionālā un Eiropas Savienības līmenī. Latvijas prezidentūra akcentēja sociālo partneru ieguldījumu būtiskāko darba tirgus strukturālo reformu veikšanā, tādējādi sniedzot ieguldījumu rudenī gaidāmajā Eiropas Komisijas paziņojumā par sociālā dialoga veicināšanu.

Sociālo partneru forumā „Sociālā dialoga loma ekonomiskās izaugsmes un kvalitatīvu darbavietu nodrošināšanā”, ko kopā organizēja LDDK un LABS, Latvijas Ministru prezidente Laimdota Straujuma uzsvēra, ka sociālajam dialogam ir būtiska nozīme Eiropas ekonomiskajā pārvaldībā, iekļaujošas un ilgtspējīgas līdzdalības darba tirgū veicināšanā, kvalitatīvu darbavietu nodrošināšanā un darba aizsardzības veicināšanā.

Augstākā līmeņa Trīspusējais sociālais samits izaugsmei un nodarbinātībai ir ES līmeņa sociālā dialoga un konsultāciju instruments sociālā dialoga ietvaros un parasti notiek divas reizes gadā. Trīspusējā sociālā samita dalībnieki ir ES vadītāji, prezidējošās valsts un divu nākamo prezidentūru ES padomē vadītāji un atbildīgie ministri par nodarbinātības jomu, kā arī ES sociālo partneru, darba devēju organizāciju un Eiropas arodbiedrību konfederācijas (ETUC) vadītāji, kā arī sociālie partneri no prezidējošās valsts un divu nākamo prezidentūru valstīm. Tādējādi Latvijas valdības un sociālo partneru pārstāvji piedalījās trijos Trīspusējos sociālajos samitos – 2014.gada 19.martā, 2014.gada 22.oktobrī un 2015.gada 19.martā.

Augstākā līmeņa Trīspusējā sociālajā samitā izaugsmei un nodarbinātībai 2015.gada 19.martā Eiropas Komisijas un Eiropadomes priekšsēdētājiem, kā arī ar sociālo partneru organizāciju vadītājiem un Latvijas prezidentūras ES Padomē vadītājiem bija ļoti vērtīga viedokļu apmaiņa par investīciju lomu izaugsmē un darbavietu radīšanā, uzsverot sociālo partneru ieguldījumu taisnīgas un konkurētspējīgas Eiropas veidošanā.

Latvijas Ministru prezidente L.Straujuma uzsvēra: “Trīspusējā sociālajā samitā dzirdētos viedokļus varētu iedalīt divās grupās.

Pirmkārt, mēs atzinām, ka Eiropas Savienības dalībvalstu ekonomiskā situācija, lai arī lēnām, bet tomēr kopumā uzlabojas. Lai tas notiktu, vienlīdz svarīgi ir trīs aspekti visās un katrā ES dalībvalstī – līdzsvarota budžeta politika, strukturālās reformas un investīcijas. Latvija savas prezidentūras pirmos mēnešus ir pavadījusi, aktīvi gatavojot nepieciešamo tiesisko regulējumu attiecībā uz priekšlikumu Regulai par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu. Pricējās, ka mēs esam panākuši vienošanos Padomē par Fonda izveidi, un šobrīd notiek sarunas ar Eiropas Parlamentu.

Otrkārt, mēs atklāti runājam arī par izaicinājumiem, ar ko pašlaik saskaras Eiropas Savienības dalībvalstis. Cīņa pret nabadzību, nevienlīdzību, sociālo atstumtību, ilgstošo bezdarbu, nepienācīgas kvalitātes un nedrošām darbavietām joprojām ir

aktuāls jautājums daudzu dalībvalstu politiskajā darba kārtībā. Mums ir jāstrādā, lai arvien vairāk iedzīvotāju patiešām sajustu ekonomiskās situācijas uzlabošanu.

Abās šajās jomās – gan Eiropas ekonomikas uzlabošanā un investīciju, jo īpaši privāto, mobilizēšanā, gan joprojām aktuālo izaicinājumu risināšanā – ir svarīga sociālo partneru pilnvērtīga iesaistīšanās politikas veidošanā un īstenošanā nacionālā un Eiropas Savienības līmenī.

Bet pilnvērtīga iesaistīšanās nozīmē arī atbildības uzņemšanu. Un ne tikai par sevis pārstāvēto nozari vai sabiedrības daļu, bet arī par sabiedrības un ekonomikas attīstību kopumā savā valstī un visā Eiropā.

Tam svarīga ir savstarpējā uzticēšanās. Varu visiem Jums apliecināt, ka Latvijas valdība vienmēr ir bijusi un ir gatava konstruktīvai sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Ticu, ka arī jūs esat gatavi konstruktīvam darbam – jo mūs visus vieno viens mērķis – labklājība Latvijā un labklājība Eiropas Savienībā, kur visi kopā kopīgu mērķu vārdā varam vienoties par risinājumiem, kas nes pēc iespējas lielāku līdztiesību un labumu dažādām sabiedrības grupām, nevis rada „paradīzi zemes virsū” kādam atsevišķam cilvēkam vai sektoram.

Aicinu katru no mums vienmēr atcerēties par savu mērķi, par sapni, kuru īstenot sevis pilnveidošanai un kopējai savas valsts un Eiropas attīstībai. Man Eiropa ir mērķis, kuram visu laiku jābūt skaidri redzamam. Man Eiropa ir visas pamatbrīvības un pamattiesības, vienlīdzīgu iespēju un tiesību nodrošināšana visiem iedzīvotājiem.

Man Eiropa ir arī ekonomiskā loģika, sociālie standarti, un vēl tiešāk – tieši līdzsvars, ko ievērojam starp ekonomisko un sociālo jomu. Šie svaru kausi, kuri nedrīkst zaudēt savu līdzsvara pozīciju.

Nobeigumā vēlos pateikties Latvijas sociālajiem partneriem par šī foruma sarīkošanu. Vēlu šodienas debates dalībniekiem interesantas un iedvesmojošas diskusijas, vienojoties par sociālo partneru kopīgiem ieteikumiem sociālā dialoga tālākai pilnveidošanai visos tā līmeņos!”

Labklājības ministrs U.Augulis pievērsās sociālajām un nodarbinātības problēmām un uzsvēra, ka, neraugoties uz ekonomiskās atlabšanas pazīmēm, ES joprojām vērojams salīdzinoši augsts bezdarba līmenis, sabiedrības nevienlīdzība un nozīmīgs nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits. Līdz ar to būtiski ne tikai turpināt izaugsmes atjaunošanu, bet vienlaikus risināt jautājumus saistībā ar nabadzību un sociālo atstumtību.

Tāpat ministrs uzsvērs, ka jauniešu bezdarba mazināšana joprojām ir nozīmīgs politikas dienas kārtības jautājums. Tomēr vienlaikus viņš aicinās pievērst uzmanību arī citu sabiedrības grupu iekļaušanai darba tirgū. Nepieciešama aktīva rīcība ilgstošo bezdarbnieku, cilvēku ar invaliditāti, pirmspensijas vecuma cilvēku un citu grupu iekļaušanai darba tirgū. Plānojot Latvijas prezidentūras prioritātes nodarbinātības un sociālās politikas jomā, uzsvars tiek likts uz iekļaujošu un ilgtspējīgu dalību darba tirgū.

Savukārt, lai sekmētu Eiropa 2020 stratēģijas pilnveidi, ir jāstiprina sociālais dialogs ar sociālajiem partneriem, īpaši nacionālā līmenī.

LDDK prezidents V.Gavrilovs, uzstājoties Trīspusējā sociālajā samītā izaugsmei un nodarbinātībai, uzsvēra LDDK prioritātes:

“Mums, sociālo partneru pārstāvjiem un līdzvērtīgiem augsta līmeņa Trīspusējā samita dalībniekiem, ir pārliecība, ka jaunās Eiropas Komisijas uzsāktais virziens - pilnvērtīgāk izmantot sociālo dialogu un sociālo partneru ietekmi kā sabiedrības mobilizēšanas un iesaistīšanas līdzekli reformu īstenošanai un izaugsmes nodrošināšanai – ir vienīgais pareizais ceļš, lai nodrošinātu Eiropas ilgtspējīgu izaugsmi. BUSINESSEUROPE jaunākais Reformu barometrs rāda, ka valstis, kurās īstenotās reformas atbalsta un augstu novērtē darba devēju organizācijas, pakāpeniski atgriežas uz izaugsmes ceļa. Latvijas sociālo partneru sadarbība ar valdību Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes līmenī, kuras līdzpriekšsēdētāji ir Ministru prezidents un darba devēju un arodbiedrību organizāciju vadītāji, ir bijis veiksmīgs piemērs sociālo partneru iesaistei reformu īstenošanā un sociālā miera saglabāšanā. Tieši tāpēc Latvija pēc krīzes pārvarēšanas un sekmīgi īstentajiem fiskālās politikas pasākumiem trīspusējā dialoga ietvaros strauji atguva ekonomisko izaugsmi un šogad plāno sasniegt pirmskrīzes līmeni.

Esam gandarīti par sociālā dialoga aktivizēšanu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai un savlaicīgu un regulāru sociālo partneru iesaisti un lēmumu saskaņošanu makroekonomiskās pārvaldes reformu īstenošanā Eiropas Semestra ietvaros.

Mēs esam pārliecināti – sociālais dialogs ir galvenais līdzeklis, lai īstētu Eiropas Komisijas uzsāktās iniciatīvas Eiropas Savienības ekonomiskās izaugsmes veicināšanai un vienotā tirgus attīstīšanai, tajā skaitā – Investīciju piesaistes plāna realizācija, Enerģijas savienības un Kapitāla tirgu savienības izveide.

Uzņēmējdarbības sekmīgai attīstībai un finanšu piesaistei svarīgākais nosacījums ir labvēlīga investīciju vide katrā dalībvalstī un Eiropas Savienībā kopumā. Mums ir nepieciešama pārliecība par to, ka:

Pirmkārt, Eiropas Savienībā ir vienkāršs, paredzams, stabils un uzņēmējiem saprotams tiesiskais regulējums, kas samazina administratīvos šķēršļus;

Otrkārt, Eiropas Savienībā ir konkurētspējīgas uzņēmējdarbības izmaksas, tajā skaitā – enerģijas cenas, darbaspēka nodokļi, lai saglabātu Eiropas Savienības industriālo potenciālu un nodrošinātu darba vietas Eiropā, kā arī mazinātu nelīdzsvarotību Eiropas Savienībā un globālā līmenī;

Treškārt, Eiropas Savienībā visos reģionos, ieskaitot Baltijas valstis, ir droši investēt, jo Eiropas Savienības un NATO politiku lēmumi garantē ģeopolitisko stabilitāti, nodrošinot mieru un pārliecību par ieguldīto investīciju drošumu.

Mūsu kopējais uzdevums un atbildība ir nodrošināt uzņēmēju un investoru pārliecību par to, ka Eiropas izaugsme turpinās, un ka izaugsmes rezultātus varēs sajūst visi Eiropas iedzīvotāji!

Esmu pārliecināts, ka visi apzinās, ka vienīgais Eiropas Savienības un Latvijas krīzes pārvarēšanas un attīstības veicinātājs ir business, uzņēmējdarbība. No politiķiem un lēmumu pieņēmējiem gan Eiropas Savienības, gan nacionālā līmenī ir atkarīgs, vai Eiropas uzņēmējdarbības un investīciju vide radīs uzņēmējos drošību par nākotni un veicinās uzņēmumu vēlmi investēt un gatavību radīt jaunas darbavietas tieši šeit, Eiropā.

Tāpēc mēs vēlreiz aicinām Eiropas Komisijas Prezidentu Junkeru, viceprezidentu sociālā dialoga jautājumos Dombrovski pārņemt labo sociālā dialoga praksi, sekmējot īpaši trīspusējo sociālo dialogu makroekonomisko jautājumu risināšanā un reformu vadībā Eiropas savienības un nacionālā līmenī.”

Sociālā dialoga nozīmība ekonomisko jautājumu risināšanā, nodarbinātības un konkurētspējas veicināšanā tika uzsvērtā arī starptautiskajā konferencē „Uzņēmējdarbība reģionos Eiropas Savienības konkurētspējas stiprināšanai”, kuras rekomendācijās Eiropas Savienības un ikvienas tās dalībvalsts lēmumu pieņēmējiem tika apzinātas iespējas, kā palielināt sociālo partneru ieguldījumu taisnīgas un konkurētspējīgas Eiropas veidošanā nacionālā un Eiropas Savienības līmenī un prasīta iespējami drīzāka mērķtiecīgu reģionu un dalībvalstu konverģences pasākumu

ieviešana, izmantojot visus pieejamos finanšu, nefinanšu, savstarpējās sadarbības veicināšanas, sociālā dialoga un citus mehānismus.

Konferences ietvaros prezentētās rekomendācijas ietver sistemātisku pašvaldību un uzņēmējdarbības vides sadarbības veicināšanu, visu pieejamo finanšu un nefinanšu instrumentu pielietošanu uzņēmējdarbības stimulēšanai ikvienā Eiropas Savienības un katras tās dalībvalsts reģionā, teritoriju specializācijas un savstarpējās sadarbības dimensiju, sociālā dialoga stiprināšanu reģionālā un vietējā līmenī, kā arī specializācijai atbilstoša kvalificēta darbaspēka pieejamības nodrošināšanu.

Darba devēju rekomendācijas tiks iesniegtas ES Konkurētspējas padomei un Rīgas deklarācijai, kas tiks apstiprināta neformālās ministriju tikšanās laikā par kohēzijas politikas, teritoriālās attīstības un pilsētu attīstības jautājumiem. Darba devēji aicina amatpersonas ņemt vērā biznesa rekomendācijas, izstrādājot turpmākus reģionālās politikas plānošanas dokumentus visā Eiropas Savienībā.

Konferenci „Uzņēmējdarbība reģionos Eiropas Savienības konkurētspējas stiprināšanai” rīko Latvijas Darba devēju konfederācija, un tā ir Latvijas prezidentūras ES Padomē oficiālais pasākums. Konference organizēta ciešā sadarbībā ar Jelgavas un Cēsu pašvaldībām, līdzās pieredzes un viedokļu apmaiņai konferences ietvaros viesiem no visas Eiropas Savienības demonstrējot veiksmīgākos abu pašvaldību uzņēmējdarbības piemērus.

Konferencē piedalās delegāti no Eiropas Komisijas, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas, Eiropas darba devēju konfederācijas BUSINESSEUROPE, Spānijas, Vācijas, Dānijas, Polijas, Somijas u.c. valstu darba devēju organizācijām, kā arī Latvijas pašvaldībām un biznesa organizācijām.

NODARBINĀTĪBAS UN SOCIĀLĀS POLITIKAS JAUTĀJUMI

Eiropas Savienības konkurētspējas un izaugsmes veicināšanā būtiska loma ir nodarbinātībai un sociālajiem aspektiem.

Latvijas prezidentūra sniegusi ieguldījumu Eiropas Savienības konkurētspējas un izaugsmes veicināšanā, nosakot turpmākos soļus iekļaujošai un ilgtspējīgai dalībai darba tirgū - darba vietu ilgtspējai un kvalitātei, ienākumu pietiekamībai, karjeras iespējām, drošai pārejai no vienas darba vietas uz citu, kā arī sadarbībai ar sociālajiem partneriem.

Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu padomē tika apstiprināti Padomes secinājumi par iekļaujošiem darba tirgiem, uzsverot arī ilgstošā bezdarba jautājumu. Padomes secinājumos uzsvērts ilgstošā bezdarba jautājums un nepieciešamība piedāvāt darba meklētājiem efektīvus pakalpojumus, kas ir balstīti uz individualizētu pieeju, kā arī nepieciešamība nodrošināt sinerģiju starp darba tirgus aktivizēšanas un sociālās aizsardzības sistēmu sniegtajiem pakalpojumiem.

Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padomē Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par dalībvalstu nodarbinātības vadlīnijām, kas nosaka ES prioritātes turpmākajiem 5 gadiem par pilnu nodarbinātību un sociālo attīstību, ietverot dažādus ar nodarbinātību saistītus aspektus (darba tiesiskās attiecības, izglītība, sociālā aizsardzība, pensijas, darba vietu kvalitāte, darba un ģimenes dzīves saskaņošana, algas, sociālais dialogs, veselība, un ES iekšējā darbaspēka mobilitāte).

Jauniešu nodarbinātības veicināšanā Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par regulu, kas paātrina ES finansējuma piešķiršanu ES Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai. Jau šogad ES Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai būs pieejams 1 miljards eiro, kas paredzēts, lai paātrinātu šīs iniciatīvas ietvaros paredzēto Jauniešu garantijas pasākumu uzsākšanu un līdz 25 gadiem vecu personu bezdarba mazināšanu ES valstīs. Latvija Jauniešu garantijas ieviešanu uzsāka jau 2014. gada janvārī, un pirmie rezultāti ir redzami: jauniešu bezdarbs 2014. gadā samazinājās par 3.8% salīdzinot ar gadu iepriekš.

Darbspēka likumdošanas jomā Latvijas prezidentūra veicināja vienošanos panākšanu ar Eiropas Parlamentu par Nedeklarēta darba platformu, kas mudinās dalībvalstis pastiprināt centienus cīņai pret nedeklarēto darbu.

Latvijas prezidentūra pievērsās drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanai un negadījumu skaitu darba vietā samazināšanā. 9. marta Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu padomē tika apstiprināti Padomes secinājumi par ES stratēģisko ietvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā, uzsverot jaunos izaicinājumus darba aizsardzības jomā, ko rada gan moderno tehnoloģiju ieviešana darba vietās, kā arī sabiedrības un darbspēka novecošanās. Vienlaikus ir nepieciešams uzlabot darba aizsardzības jomas tiesību aktu ieviešanu, it īpaši mikro un mazajos uzņēmumos.

Lai risinātu cilvēku ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju jautājumus, 11.-12. maijā Rīgā tika izskatīti secinājumi par cilvēku ar invaliditāti tiesību nodrošināšanu, īpašu uzsvāru liekot uz bērniem ar invaliditāti. Dzimumu līdztiesības jomā Latvijas prezidentūra pievērsās pensiju atšķirību mazināšanā.

IZGLĪTĪBA UN JAUNATNE

Latvijas prezidentūra akcentēja nepieciešamību stiprināt izglītības un apmācības lomu, jo īpaši Eiropas sadarbībā izglītībā un apmācībā (ET2020), kas ir Eiropas līmeņa sadarbības ietvars un palīdz dalībvalstīm modernizēt izglītības un apmācības sistēmas. 18. maija Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta ministru padomē ministri atzina, ka ir nepieciešams risināt jauniešu nodarbinātības jautājumu, uzlabojot dalībvalstu sadarbību izglītības un apmācības jomā un daloties ar labo praksi.

Latvijas prezidentūra veicināja sadarbības uzlabošanu un darba devēju iesaisti profesionālajā izglītībā un apmācībā, organizējot starptautisku konferenci "Konkurētspējīga un ilgtspējīga profesionālā izglītība – sasniegumi un jauni mērķi". Konferences organizatori – LDDK, profesionālās izglītības asociācija EUROPEA, kā arī Latvijas prezidentūra ES padomē vēlējās vārst sabiedrības uzmanību uz līdzšinējiem sasniegumiem un labās prakses piemēriem, kā arī par profesionālās izglītības politikas prioritātēm 2020.gadam, lai nodrošinātu konkurētspējīgu un ilgtspējīgu profesionālo izglītību. Konference apvienoja pārstāvjus no profesionālās izglītības iestādēm un biedrībām no 20 ES valstīm - profesionālās izglītības politikas veidotājus, darba devējus, arodbiedrību pārstāvjus un audzēkņus.

Starptautiskās konferences dalībnieki, gatavojoties par izglītību atbildīgo ministru, sociālo partneru un Eiropas Komisijas sanāksei 2015.gada 22.jūnijā Rīgā uzsvēra profesionālās izglītības svarīgo lomu, lai nodrošinātu profesionālās izglītības un darba tirgus prasību saskaņotību, atvieglotu pāreju no izglītības uz darba tirgu, kā arī lai cīnītos ar jauniešu bezdarbu. Konferences dalībnieki diskutēja norādīja, ka tajā pašā vēl ir daudz darāmā, it īpaši lai veicinātu profesionālās izglītības izcilību, izmantojot radošumu, inovācijas un uzņēmējdarbību, kas varētu palīdzēt uzņēmumu snieguma

uzlabošanā un darba vietu radīšanā, lai labāk varētu izmantot darba tirgus rezultātus profesionālās izglītības piedāvājuma nodrošināšanā un skolotāju un prakses vadītāju profesionālajā pilnveidē un tālākizglītībā, kā arī lai nodrošinātu labāku pieejamību augstas kvalitātes mācībām darbavietā.

Darba devēju un arodbiedrību iesaiste profesionālās izglītības pārvaldībā un vadībā ir jāstiprina. Kaut arī sociālie partneri tika arvien vairāk iesaistīti profesionālās izglītības politikas izstrādē un ieviešanā, sociālo partneru iesaiste nav acīmredzama visās ES dalībvalstīs.

Starptautiskās konferences dalībnieki vienojas par šādām rekomendācijām ministriem, sociālajiem partneriem un profesionālās izglītības iestādēm:

1 Lai sasniegtu mērķi attīstīt augstas kvalitātes, darba tirgum atbilstošas profesionālas prasmes un kvalifikācijas, balstoties uz mācīšanās rezultātu pieeju, ir jāveicina **darba vidē balstītas** (DVB) mācības visās to izpausmēs, un šajā procesā ir jānodrošina sociālo partneru, uzņēmumu un profesionālās izglītības īstenotāju iesaiste, kā arī jāveicina inovācija un uzņēmējdarbība.

Konkrētas darbības varētu ietvert iniciatīvas ar mērķi paaugstināt DVB īpatsvaru profesionālās izglītības programmās, skaidra regulējošā ietvara radīšanu DVB, institucionālu atbalsta struktūru un pasākumu izveidi, it īpaši lai atbalstītu mazos un vidējos uzņēmumus prakses vietu nodrošināšanai, kā arī labās prakses piemēru popularizēšanu, tostarp Eiropas Mācekļības alianses ietvaros.

Jāturpina attīstīt kvalitātes nodrošināšanas mehānismi saskaņā ar EQAVET rekomendācijām, un pastāvīgi apkopotai informācijai un atgriezeniskajai saitei ir jākļūst par kvalitātes nodrošināšanas sistēmas daļu.

Konkrētas darbības varētu ietvert indikatoru un indikatīvu deskriptoru izstrādi darba vidē balstītas mācīšanās kvalitātes nodrošināšanai, stimulu ieviešanu profesionālās izglītības īstenotājiem izmantot informāciju par absolventu darba gaitām, profesionālās izglītības pārvaldītāju un īstenotāju kapacitātes attīstīšanu izmantot informāciju, lai veidotu profesionālās izglītības saturu, nodrošinot, ka mācīšanās rezultāti tiek sistemātiski izmantoti kā kvalitātes nodrošināšanas sistēmas daļa.

2 Lai nodrošinātu informētu izvēli par izglītības iespējām, ilgtermiņa nodarbināmību un attīstītu spēju piemēroties mainīgām prasmju prasībām:

Ir jānostiprina mūžizglītības perspektīvā profesionālās izglītības pieejamība visiem, it īpaši uzlabojot tālākās profesionālās izglītības kvalitāti, piedāvājumu un pieejamību, kā arī nodrošinot efektīvus un integrētus karjeras atbalsta pakalpojumus un elastīgas mācīšanās iespējas.

Konkrētas darbības varētu ietvert tālāku ārpus formālās izglītības atzīšanas sistēmas attīstību, moduļu tipa tālākās izglītības mācību programmu piedāvājuma paplašināšanu, darba vidē balstītas mācīšanās uzņēmumos, kā arī karjeras atbalsta pakalpojumu pieejamības veicināšana pieaugušajiem, tāpat arī pasākumus, kas veicina iekļaujošas profesionālās izglītības sistēmas, un darba turpināšanu pie nacionālo kvalifikācijas ietvarstruktūru, saistītu ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru, ieviešanas.

Pamatkompetenču apguve profesionālajā izglītībā ir jāstiprina, nodrošinot efektīvākas iespējas apgūt vai attīstīt pamatkompetences gan sākotnējā, gan tālākā profesionālajā izglītībā.

Konkrētas darbības varētu ietvert pamatkompetenču apguves iespēju stiprināšanu profesionālajā izglītībā, it īpaši mācībās, kas ir saistītas ar darbu, veicinot inovatīva pieejas dažādu pamatkompetenču kombināciju apgūvē un iniciatīvas uzņēmējspēju attīstībai.

3 Lai atbalstītu reformas ar mērķi celt profesionālās izglītības kvalitāti un efektivitāti, ir jāattīsta sistēmiska pieeja un iespējas profesionālās izglītības skolotāju un prakses vadītāju sākotnējai un tālākajai profesionālajai attīstībai gan izglītības iestādēs, gan darba vidē.

Konkrētas darbības varētu ietvert sistēmiskas pieejas izstrādi, lai nodrošinātu profesionālās izglītības iestāžu darbinieku profesionālo attīstību, mācīšanās iespēju nodrošināšanu, tostarp veidojot mācīšanās iespējas uzņēmumos, kā arī iepriekšējās mācīšanās un darbā apgūtu kompetenču atzīšanu un sertificēšanu kā derīgu alternatīvu formāļajai izglītībai.

Vienlīdzīgas partnerības un dalītas atbildības nodrošināšana attiecībā uz sociālajiem partneriem – darba devēju un arodbiedrību pārstāvjiem, lai nodrošinātu augstas kvalitātes, darba tirgus prasībām atbilstošu un konkurētspējīgu profesionālo izglītību.

Konkrētas darbības varētu ietvert sociālo partneru iesaisti profesionālās izglītības piedāvājuma plānošanā, darba vidē balstītas mācīšanās iespēju nodrošināšanā, kvalitātes un mācīšanās rezultātu novērtēšanā. Būtu jāapsver atbildības deleģēšanas iespēja, kad tā būtu atbilstoša.

2015.gada 22. jūnijā Rīgā tika pieņemts politikas dokuments jeb Rīgas komunikē par atjaunotajām Eiropas prioritātēm profesionālajā izglītībā un apmācībā], kas stiprinās ES dalībvalstu, kandidātvalstu, EEZ dalībvalstu un sociālo partneru sadarbību, lai nodrošinātu darba tirgum nepieciešamās prasmes un kompetences.

Latvijas prezidentūra sniedza ieguldījumu jauniešu līdzdalības veicināšanā Eiropas sabiedriskajā dzīvē, akcentējot to, kā dalībvalstīs praktiski veicināt jauniešu politisko līdzdalību. Strukturētais dialogs ar jauniešiem bija arī centrālā tēma no 23. līdz 26. martam Rīgā notiekošajā ES Jaunatnes konferencē. Lai efektīvi risinātu jauniešu sociāli ekonomiskās problēmas, 18. maija Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta ministru padomē tika pieņemti padomes secinājumi par darbu ar jaunatni stiprināšanu, īpašu uzmanību pievēršot tiem jauniešiem, kas nestrādā un nemācās. Tieši jaunatnes darbs un neformālā izglītība var sniegt ieguldījumu jauniešu situācijas uzlabošanā, īpaši to jauniešu, kam ir vislielākais sociālās atstumtības risks. Eiropas Komisija tiek aicināta izstrādāt priekšlikumu par darbu ar jaunatni.

VIDES POLITIKA

Latvijas prezidentūra pievērsa uzmanību resursu efektivitātes un zaļās izaugsmes aspektiem, turpinot iesākto darbu pie vides dimensijas iekļaušanas Eiropas semestra procesā. Tika nolemts veicināt Eiropas Savienības dalībvalstu virzību uz resursu efektīvu aprites ekonomiku.

Lai uzlabotu Eiropas Savienības gaisa kvalitāti prezidentūras laikā tika nodrošināta gala vienošanās panākšana par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām.

Prezidentūra veiksmīgi uzsāka sarunas ar Eiropas Parlamentu par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas

iekārtām un nodeva priekšlikumu gala vienošanās panākšanai Luksemburgas prezidentūrai. Izstrādātā direktīva būtiski paplašinās Eiropas Savienības regulējumu, nosakot emisijas robežvērtību arī vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām (iekārtas, kuras izmanto dažādām vajadzībām, tostarp elektroenerģijas ražošanai, dzīvojamo ēku apkurei, siltuma/tvaika ražošanai rūpnieciskiem procesiem u.c.). Tādējādi tiks samazināts vidējo sadedzināšanas iekārtu radītais gaisa piesārņojums un negatīvā ietekme uz cilvēku veselību un vidi.

BUSINESSEUROPE, gatavojoties Parīzes klimata pārmaiņu konferencei, ir sagatavojusi uzņēmēju organizāciju priekšlikumus lēmumu pieņemējiem. Tajos ir izteikta cerība, ka izdosies panākt kompromisu starp globālajiem spēlētājiem, lai nesadārdzinot ražošanas izmaksas, varētu pildīt arī vides aizsardzības prasības.

Markus J. Beyrer, BUSINESSEUROPE ģenerāldirektors, komentēja: "ES ir kļuvusi par visefektīvāko ekonomiku pasaulē emisiju ziņā. Esam sasnieguši emisiju samazinājumu par 19% no 1990. līdz 2013. gadam, kamēr mūsu IKP pieauga par 45%.

Ir nepieciešama spēcīga politiskā vadība. Eiropas bizness atbalsta juridiski saistošu nolīgumu par klimatu un ierosina 10 prioritātes, lai sasniegtu vienošanos Parīzē šī gada decembrī:

1. Izveidot kopīgu redzējumu par globālu ilgtermiņa rīcību, lai cīnītos pret klimata izmaiņām;
2. Nodrošināt globālu juridiski saistošu klimata politikas režīmu pēc 2020. gada;
3. panākt emisijas samazināšanas centienus arī no jaunajām ekonomikām;
4. Nodrošināt visām iesaistītajām pusēm līdzvērtīgas mērīšanas, ziņošanas un pārbaudes (MRV) pienākumus ;
5. izveidot savstarpēji saistāmu oglekļa tirgu;
6. nodrošināt biznesa iesaistīšanos ANO institūciju ietvaros ;
7. nodrošināt finansējuma pieejamību klimata pārmaiņu samazināšanas jomā;
8. aizsargāt intelektuālā īpašuma tiesības, nepakļaujot tās papildus licencēšanas prasībām; ,
9. Iekļaut skaidrus pasākumus, lai risinātu mežsaimniecības jautājumus;
10. Izveidot globālus risinājumus, lai kontrolētu emisijas no aviācijas un piegādēm.

EIROPAS PĒTNIECĪBAS TELPA

2015.gada maija Konkurētspējas ministru padomē tika apstiprināti secinājumi par EPT darba plānu 2015. - 2020. gadam un EPT padomdevēja struktūru. Plānā uzsvērta nepieciešamību ES līmenī saskaņot pētniecības un inovāciju politiku, optimizēt investīcijas, ieviest lielāku dzimumu vienlīdzību, zinātnisko darbu pieejamību un sadarbību pētniecībā. Secinājumos par padomdevēju struktūru tika definēta Eiropas pētniecības telpas komitejas (ERAC) loma un pienākumi attiecībā pret citām EPT struktūrām. Eiropas pētniecības telpa būs ieguvums Latvijai, jo veicinās pētniecisko darbu un informācijas atvērtību un pieejamību, uzlabos pētnieku mobilitāti un Eiropas pievilcību ārvalstu pētniekiem, kā arī izveidos Eiropas iekšējo zināšanu tirgu.

EIROPAS SEMESTRIS

Eiropas semestra ietvaros Latvijas prezidentūra vadīja diskusijas par Eiropas Komisijas sagatavoto Ikgadējo ES izaugsmes ziņojumu. Tika apstiprinātas trīs Eiropas Savienības ekonomiskās politikas prioritātes – investīciju veicināšana, strukturālās

reformas un atbildīga fiskālā politika. Prezidentūra īpaši akcentēja digitālās ekonomikas potenciālu Eiropas izaugsmei un darba vietu radīšanai.

Latvijas prezidentūra arī vadīja diskusijas Padomē par Eiropas Komisijas ieteikumiem t.s. individuālajām rekomendācijām Eiropas Savienības dalībvalstīm to ekonomisko politiku īstenošanai un stiprināšanai (rekomendācijas balstītas uz Eiropas Savienības ekonomiskās politikas prioritātēm – investīciju veicināšana, strukturālās reformas un atbildīgas fiskālās politikas īstenošana). Pēc diskusijām Padome apstiprināja ieteikumus, tādējādi noslēdzot ikgadējo Eiropas semestra ciklu.

Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par Padomes lēmumiem, ar kuriem izveido Nodarbinātības komiteju un Sociālās aizsardzības komiteju. Tas nodrošinās, ka Eiropas Semestra īstenošanā abu komiteju darbs tiks pildīts atbilstoši Līgumam par ES darbību, tajā skaitā organizējot sadarbību ar citām komitejām, piemēram, Ekonomikas un finanšu komiteju.

BUSINESSEUROPE atbalstīja Latvijas prezidentūras ES padomē nostāju.

EKONOMISKĀ UN MONETĀRĀ SAVIENĪBA

Pamatojoties uz aizsāktajām diskusijām par Ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu, Latvijas prezidentūra jūnijā nodrošināja diskusijas Padomē par piecu prezidentu ziņojumu par nākamajiem soļiem labākaieirozonas ekonomiskai pārvaldībai. Ziņojums ietver vadlīnijas, kā turpmāk attīstīt Ekonomisko un monetāro savienību, lai tā būtu spējīgāka pretoties nākamajām krīzēm, vairotu labklājību un sociālo vienlīdzību, un būtu labāk pārvaldīta.

Apliecinot Eirozonas vienotību un solidaritāti, 20. februārī tika sasaukta Eirogrupas sanāksme, kurā panāca vienošanās par Grieķijas palīdzības programmas pagarināšanu uz četriem mēnešiem. Latvijas prezidentūras laikā norisinājās ļoti intensīvas diskusijas starp Grieķiju un finanšu palīdzības sniedzējiem par aizdevuma programmas noslēgšanu. Grieķijas palīdzības programma bija kopīgs Eirogrupas un starptautisko aizdevēju jautājums, kā rezultātā tieša Latvijas prezidentūras iesaiste nebija nepieciešama.

Eiropas uzņēmēji un konkrēti BUSINESSEUROPE vienmēr ir pauduši atbalstu Eirozonas vienotībai un stabilitātei, uzsverot nepieciešamību pēc strukturālo reformu īstenošanas.

NODOKĻI

Latvijas prezidentūra ir virzījusi jautājumus, kas saistīti ar cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un agresīvu nodokļu plānošanu. Prezidentūra izstrādāja darba plānu ar tūlītējiem, vidēja un ilgtermiņa pasākumiem nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (BEPS) apkarošanai. Latvijas prezidentūra īpašu uzmanību pievērta tūlītēju pasākumu tālākai virzībai – 19. jūnijā tika panākta vienošanās Padomē par grozījumiem Procentu un autoratlīdzību direktīvā (papildinot direktīvu ar minimālo nodokļu sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas klauzulu); kā arī tika veicinātas diskusijas par ES Rīcības kodeksa uzņēmējdarbības aplikšanai ar nodokļiem stiprināšanu. Pie darba plānā ietvertiem vidēja un ilgtermiņa pasākumiem Latvijas prezidentūra ir iekļāvusi tādus jautājumus, par kuriem arī ir nepieciešamas diskusijas, piemēram, transfertcenu jautājumi, nodokļu nolēmumu izdošanas

noteikumi, un minimālā efektīvā nodokļu likme. Tāpat Latvijas prezidentūra ir pieņēmusi zināšanai Komisijas rīcības plānu taisnīgākām un izaugsmei labvēlīgākām nodokļu sistēmām Eiropā, ar kuru Komisija ir nākusi klajā pavisam nesen (17. jūnijā), un nodrošinājusi pirmo viedokļu apmaiņu Padomē.

Prezidentūras sākumā Latvijas prezidentūra panāca galīgo vienošanos par grozījumiem direktīvā par kopēju sistēmu nodokļu uzlikšanai mātesuzņēmumiem un meitasuzņēmumiem, kuri atrodas dažādās dalībvalstīs, papildinot direktīvu ar nodokļu sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas noteikumiem. Jaunie noteikumi paredz, ka visiem uzņēmumiem nodokļi tiek uzlikti, pamatojoties uz attiecīgajā dalībvalstī gūto peļņu, un ka neviena uzņēmēj sabiedrība nevar izvairīties no nodokļu uzlikšanas, izmantojot likumdošanas plaisas, kas pārrobežu situācijās rodas saistībā ar hibrīda finanšu instrumentiem. Tādējādi tiks novērsta nodokļu dubultas neuzlikšanas situācijas un krāpniecības iespējas.

19. jūnijā Padome vienojās par vairākiem grozījumiem Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) direktīvā ar mērķi vienkāršot PVN deklarēšanas sistēmu un noteikt skaidrus PVN piemērošanas noteikumus, ja preces vai pakalpojuma iegādei tiek izmantots kupons. Grozījumi paredz standartizētas PVN deklarācijas ieviešanu uzņēmumiem, kas darbojas ES, tādējādi samazinot administratīvo slogu, kā arī šķēršļus pārrobežu tirdzniecībai. Vienlaikus standartizētas informācijas apmaiņa dalībvalstu starpā samazinās uzņēmumu krāpšanas iespējas. Grozījumi attiecībā uz kuponiem piemērojamu PVN režīmu ir nepieciešami, jo inovācijas maksājumu pakalpojumu sniegšanā ir nojaukušas robežu starp kuponiem un tradicionālām maksājumu sistēmām. Grozījumi precizē, kas PVN nolūkā ir kupons, un kurus no kuponiem aplik ar nodokli, tos izdodot, bet kurus – tikai to izmantošanas brīdī. Tādējādi tiek mazināts PVN dubultas uzlikšanas vai neuzlikšanas risks, kā arī novērsta iespēja izvairīties no PVN maksāšanas, izmantojot kuponus.

FINANŠU PAKALPOJUMI

Latvijas prezidentūra panāca galīgo vienošanos par regulu par starpbanku komisijas maksām karšu maksājumiem. Regulas mērķis ir noteikt maksimālo robežvērtību starpbanku komisijas maksām par debetkaršu un kredītkaršu maksājumiem, kā arī sekmēt iekšējā tirgus izveidi karšu, interneta un mobilo maksājumu jomā. Tā kā starpbanku komisijas maksas veido lielu daļu no maksām, ko kartes pieņemošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji (bankas) par katru darījumu iekasē no tirgotājiem, savukārt tirgotāji iekļauj šīs karšu izmaksas kopējās preču un pakalpojumu cenās, tad maksimālās robežvērtības noteikšana starpbanku komisijas maksām (0,2% apmērā no darījuma vērtības darījumiem ar debetkartēm un 0,3% apmērā no darījuma vērtības darījumiem ar kredītkartēm) samazinās izmaksas gan patērētājiem, gan mazumtirgotājiem, kā arī veicinās efektīvu maksājumu instrumentu izmantošanu un e-komerciju.

Latvijas prezidentūra panāca galīgo vienošanos par regulu par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem ar mērķi sekmēt ilgtermiņa projektiem pieejamā kapitāla palielināšanu (apvienojot ES dalībvalstu fondus ilgtermiņa ieguldījumiem vienotā ES ilgtermiņa ieguldījumu fondā), novērst ilgtermiņa ieguldījumu fondu regulējuma sadrumstalotību ES, kas kavē lielapjoma un ilgtermiņa kapitāla saistības (pastāvot dažādiem nacionāliem dalībvalstu regulējumiem), un veicināt finansēšanas mehānisma efektivitāti, nodrošinot, ka finansējumu var iegūt visi ekonomikas projekti, kam šāds finansējums ir vajadzīgs. Ilgtermiņa ieguldījumi ir ilgtermiņa kapitāla nodrošināšana, lai finansētu sabiedriskā labuma projektus, kā enerģētikas, transporta

un sakaru infrastruktūras, klimata pārmaiņu un ekoinovāciju tehnoloģijas, kā arī lai veiktu ieguldījumus izglītības, pētniecības un attīstības jomā.

Grozījumi Maksājumu pakalpojumu direktīvā paredz uzlabot patērētāju aizsardzību pret krāpšanos, iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu un negadījumiem saistībā ar maksājumiem (piemēram, apstrīdamiem un nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem). Tāpat grozījumi nodrošinās to, ka uz visiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ES attieksies augsti regulējuma un uzraudzības standarti (arī uz t.s. maksājumu iniciācijas pakalpojumiem, kas norisinās starp tirgotāju un pircēja banku, ļaujot veikt elektroniskos maksājumus, neizmantojot kredītkarti). Tas savukārt veicinās jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu un tālāku inovatīvu mobilo un interneta maksājumu attīstību ES, kas nāks par labu arī ES konkurētspējai.

FINANŠU TIRGI

Lai veicinātu finanšu tirgu stabilitāti, uzlabotu finanšu tirgus integritāti un godīgumu, nodrošinātu patērētāju un ieguldītāju aizsardzību un atjaunotu viņu uzticību finanšu tirgiem pēc 2008. gada pasaules finanšu krīzes, Latvijas prezidentūra strādāja pie vairākiem priekšlikumiem.

Regula par strukturālajiem pasākumiem, ar ko uzlabo ES kredītiestāžu noturību ir vērsta uz to, lai uzlabotu ES kredītiestāžu noturību, mazinātu tādu banku, kas ir pārāk lielas, lai būtu pieļaujams to bankrots, bankrota iespējamību un samazināt risku, ka nodokļu maksātājiem ir jāiesaistās, lai glābtu bankrotējošas bankas. Regulējums paredz aizliegt kredītiestāžu riskantu tirdzniecību savā vārdā (pašu vai aizņemtas naudas izmantošanu, lai nopirktu vai pārdotu finanšu instrumentus vai precī ar mērķi gūt peļņu pašas kredītiestādes labā), un nodalīt pārējās tirdzniecības darbības (kas nav savā vārdā) atsevišķā iestādē. Regulējumu piemēros tām ES kredītiestādēm un to ES mātesuzņēmumiem, meitasuzņēmumiem un filiālēm, kuras ir noteiktas par sistēmiski nozīmīgām, to aktīvu kopsumma trīs gadus pēc kārtas sasniedz vismaz 30 miljardus EUR, un tirdzniecības darbības ir vismaz 70 miljardu EUR vai 10 % no to kopējiem aktīviem.

DIGITĀLA EIROPA

DIGITĀLĀ EKONOMIKA

Lai sniegtu ieguldījumu Digitālā vienotā tirgus stratēģijā, Eiropas semestra ietvaros nozaru padomēs Latvijas prezidentūra vadīja diskusijas par digitālās ekonomikas potenciāla izmantošanu Eiropas Savienības konkurētspējā, izaugsmē un nodarbinātībā.

Īpaši atzīmējams darbs pie Latvijas prezidentūras virzītajiem un 2. marta Konkurētspējas padomē pieņemtajiem secinājumiem par Vienotā tirgus politiku. Dalībvalstis aicina Eiropas Komisiju Digitālā vienotā tirgus stratēģijā izvērtēt Vienotā tirgus ietvara atbilstību „digitālajam laikmetam” un piedāvāt konkrētus pasākumus ar noteiktiem termiņiem šķēršļu un trūkumu novēršanai. Dalībvalstis mudina Eiropas Komisiju risināt tādus jautājumus kā pārrobežu ģeogrāfiskā diskriminācija produktu piegādes un pakalpojumu sniegšanas jomā; Interneta platformu (piemēram, sociālie tīkli, e-komercijas platformas) loma un nepieciešamība tās regulēt Eiropas Savienības līmenī; patērētāju aizsardzība tiešsaistē; netraucēta e-komercija; „digitālajam laikmetam” atbilstoši autortiesību noteikumi; efektīva sūtījumu piegādes sistēma; datu aizsardzība; fiziskās nodibināšanas prasības digitāliem uzņēmumiem; pāreja uz e-iegādi; uzņēmumu reģistrācija tiešsaistē un atvērta dati. Dalībvalstis arī uzsver nepieciešamību regulējošajam ietvaram un ar to saistītajām darbībām būt "digitālām pēc noklusējuma", lai nodrošinātu visu jauno tiesību aktu piemērotību „digitālajam laikmetam” un mazinātu slogu iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Eiropas Komisija tiek aicināta līdz 2015. gada beigām ieviest digitālo dimensiju tiesību aktu ietekmes novērtējumus.

Konkurētspējas padomē Latvijas prezidentūra vadīja diskusiju par rūpniecības digitalizācijas iespējām, ieguvumiem mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) un jaunizveidotu uzņēmumu (start-ups) attīstībai un konkurētspējas veicināšanai. Ministri iezīmēja vairākus rīcības virzienus pēc iespējas plašākai digitālā potenciāla izmantošanai. Piemēram, nepieciešamību attīstīt darbaspēka digitālās prasmes, finansējuma pieejamība jaunu tehnoloģiju ieviešanai, kā arī atbilstošas infrastruktūras pieejamību Eiropas Savienības līmenī pārrobežu darījumu veikšanai. Rūpniecības digitalizācijas tēma tika iztirzāta arī Konkurētspējas ministru neformālās tikšanās laikā, 26.-27. martā Rīgā.

Ieguvumus no atvērta, saistīta un datu ietilpīgas pētniecības, diskutējot par Eiropas digitālā tīkla potenciāla atraisīšanu, uzsvēra par pētniecību atbildīgie ministri. Ieguvumi – jaunu darba vietu izveidošana, lielāka un brīvāka informācijas pieejamība pētniecībā, paaugstināta zinātnieku darba efektivitāte un zinātnisko rezultātu kvalitāte. Latvijas potenciālais ieguvums no atvērta, saistīta un datu ietilpīgas pētniecības ir jaunu darba vietu izveidošana, lielāka un brīvāka informācijas pieejamība pētniecībā, paaugstināta zinātnieku darba efektivitāte un zinātnisko rezultātu kvalitāte.

Tika izteikts aicinājums Digitālā vienotā tirgus stratēģijā iekļaut resursu efektivitātes aspektus, kas nozīmē, attīstīt digitālās iespējas pilsētvidē (transporta, loģistika un apgaismošanas sistēmas), atkritumu apsaimniekošanā, telpiskajā plānošanā un informācijas izplatīšanā, tādējādi veicinot videi draudzīgu izaugsmi.

Telesakaru padomes ietvaros dalībvalstis identificēja Digitālā vienotā tirgus izveides pabeigšanai būtiskās jomas, kur vēl jāturpina darbs vai jāstrādā prioritāri. Te minams atbalsts ātras platjoslas tīklu izveidošanai; e-tirdzniecības sekmēšana, novēršot šķēršļus pārrobežu tirdzniecībai un pakalpojumiem tiešsaistē; uzticības un drošības

vairošana digitālo pakalpojumu jomā, jo īpaši progress nepieciešams datu aizsardzības, privātuma un informācijas drošības jomās; investīcijas informāciju un komunikāciju tehnoloģiju pētniecībā un digitālajās inovācijās; atbalsta nepieciešamība jaunizveidotiem uzņēmumiem (start – ups) un MVU, īpaši administratīvā sloga mazināšana, u.c. Tāpat dalībvalstis uzsvēra principa „digitāls pēc noklusējuma” kā horizontālā politikas principa ieviešanu, izvērtējot ikvienas jaunas iniciatīvas ietekmi. Iepriekšminēto nozaru padomju politisko diskusiju galvenās atziņas Latvijas prezidentūra iekļāva t.s. Sintēzes ziņojumā, tādējādi sniedzot ieguldījumu Eiropas Komisijas 6. maijā publicētajā Digitālā vienotā tirgus stratēģijā.

LDDK savu viedokli par digitālo vienoto tirgu un digitālo ekonomiku pauda Latvijas prezidentūras ES Padomē organizētajā pasākumā Stokholmā 30.04. Diskusiju par Eiropas digitālo nākotni kopā organizēja Latvijas vēstniecība Zviedrijā, Zviedrijas Darba devēju konfederācija un LDDK. Pasākumā piedalījās arī Eiropas komisārs, kas ir atbildīgs par digitālo vienoto tirgu A.Ansips.

Ļoti būtiska ir digitālā vienotā tirgus izveides stratēģija, jo tā ir pamats pārrobežu ekonomikas attīstībai Eiropā. Digitālais vienotais tirgus ir vienlaikus gan lielisks instruments Latvijas konkurētspējas un efektivitātes paaugstināšanai, gan arī nopietns izaicinājums, kur mūs sagaida spēcīga sāncensība visas Eiropas un arī pasaules mērogā. Tā potenciāls ietver nozīmīgas iespējas Latvijas IKT nozares un valsts ekonomikas kopējai attīstībai, un tā izveide nenoliedzami veicinās Latvijas izstrādātāju un pakalpojumu sniedzēju eksportspēju un pārrobežu konkurētspēju, kā arī radīs priekšnoteikumus jaunu inovāciju izstrādē. Tomēr, lai šo potenciālu pārvērstu reālos biznesa ieguvumos, vēl jāiegulda daudz darba - gan ES kopumā un atsevišķu ES dalībvalstu politiskajos līmeņos, gan arī ikviena uzņēmuma ikdienas darba procesu organizācijas līmenī, jo digitālā attīstība tagad ietekmē visu nozaru konkurētspēju.

Lai gan digitālā ekonomika būtībā nepazīst robežas, šobrīd Eiropas digitālais tirgus ir sadrumstalots dalībvalstu noteikumu, to atšķirīgās piemērošanas un dažādās tirgus darbības dēļ. Tā rezultātā vairāk nekā pusi jeb 54% no ES pieejamajiem digitālajiem pakalpojumiem sniedz ASV uzņēmumi, kamēr pašas ES pārrobežu pakalpojumu sniedzēji veido tikai 4% tirgus. Iemesls ir Eiropas tirgus sadrumstalotība, tostarp valodas barjeras. EK digitālā vienotā tirgus viceprezidents Andrus Ansips atzinis, ka patlaban digitālā ekonomika aug septiņas reizes ātrāk nekā Eiropas ekonomika kopumā. Eiropas izaugsmi bremsē 28 dažādi digitālie tirgi, tāpēc par savu viceprezidenta uzdevumu viņš izvirzījis ES dalībvalstu likumdošanas harmonizāciju. Īpaši būtiskas ir vienotas normas attiecībā uz patērētāju tiesībām, kā arī satura pieejamību dažādās valodās, kas savukārt rada jaunas iespējas mašintulkošanas attīstībai.

Digitālā vienotā tirgus stratēģija paredz likvidēt šķēršļus, kas kavē pārrobežu tirdzniecību tiešsaistē, attīstot Latvijā eKomerču. Patlaban daudzi interneta veikali nepiedāvā preču piegādi uz citām Eiropas valstīm, vai arī tā ir ilga un dārga. Lai gan internetā iepirkas gandrīz puse Latvijas interneta lietotāju, taču tikai katrs piektais iepircies citas valsts interneta veikalā.

DIGITĀLAIS VIENOTĀIS TIRGUS

6.maijā Eiropas Komisija nāca klajā ar Digitālā vienotā tirgus stratēģiju. Stratēģijā Eiropas Komisija piedāvā virkni iniciatīvu, lai novērstu esošos šķēršļu pilnībā funkcionējoša Digitālā vienotā tirgus izveidei. Kā svarīgākās minamas: pašreizējā telesakaru regulējošā ietvara pārskatīšana; pasākumi paku piegādes jomā; e-privātuma direktīvas pārskatīšana; iniciatīva kā „tikai vienreiz” (Once-Only), „brīva datu

plūsma”, „Eiropas mākonis”, darbs pie „Vienotas digitālās vārtejas” (Single Digital Gateway), sektorālā savietojamība, informāciju un komunikāciju tehnoloģiju standarti, un e-paraksti.

Līdz ar Digitālā vienotā tirgus stratēģijas publicēšanu, lai sniegtu ieguldījumu 25.-25. jūnija Eiropas Savienības valstu un valdību vadītāju sanāksmes sagatavošanā, Latvijas prezidentūra nozaru padomēs vadīja diskusijas par Digitālā vienotā tirgus stratēģijas aspektiem.

Notika diskusijas par agrīnās izglītības un sākumskolas izglītības lomu radošuma, inovāciju un digitālās kompetences attīstībā, akcentēja nepieciešamību nodrošināt efektīvu digitālo prasmju apgūšanu un to izmantošanu mācīšanās procesā, kā arī praktiskās un radošās aktivitātes, lai stiprinātu skolēnu radošumu, inovācijas un digitālās prasmes.

Politiskajās debatēs par Eiropas audiovizuālās politikas nākotni tika atzīts, ka ir nepieciešams vienlaikus nodrošināt digitālā piedāvājuma daudzveidību, kvalitāti, kā arī vienlīdzīgus nosacījumus visiem audiovizuālo mediju pakalpojumu sniedzējiem. Tāpat ministri atzina, ka ir nepieciešams rast līdzsvaru starp vārda brīvību un tādiem sabiedriskas nozīmes mērķiem kā drošība un stabilitāte, tajā pašā laikā, nodrošinot kultūras ziņā daudzveidīgas Eiropas audiovizuālās vides saglabāšanu. Drīzumā gaidāms Audiovizuālās mediju pakalpojumu direktīvas pārskats. Starptautiskajā konferencē „Eiropas audiovizuālo mediju tirgus stiprināšana – eiropeiskās identitātes attīstībai” dalībvalstu eksperti bija vienprātīgi par nepieciešamību uzlabot mediju lietotprasmi, nepilngadīgo aizsardzību Eiropas informācijas telpā, kā arī stiprināt regulatoru lomu mediju satura uzraudzībā. Īpaši aktuāls jautājums, arī Latvijai, ir par medijos atspoguļoto informāciju, kas rosina jautājumu ne tikai par mediju satura pieejamību un daudzveidību, bet arī par mediju satura veidotāju atbildību. Būtiska ir kopēja Eiropas Savienības rīcība, lai aizsargātu informācijas telpas drošību un kopējās Eiropas vērtības. Starptautiskā konference no 9. līdz 10. martam norisinājās Rīgā.

Lai uzsvērtu rūpniecības prioritātes Digitālā vienotā tirgus stratēģijā, 28.-29. maija Konkurētspējas padomes secinājumos par rūpniecības digitālo pārveidi akcentēti tādi rūpniecības izaugsmei būtiski jautājumi kā rūpniecības un uzņēmējdarbības digitālās pārveides potenciāls ES konkurētspējas un jaunu darba vietu radīšanā; nepieciešamība pēc vienkārša un paredzama ES regulējuma, kas veicinātu rūpniecības digitalizāciju, uzņēmumu darbību digitālajā vidē un pārrobežu e-komerciju; ciešāka sadarbība starp ES dalībvalstīm un labās prakses apmaiņa; digitālo tehnoloģiju un risinājumu savietojamība, t.sk. vienoti standarti; jaunu digitālo uzņēmumu (start-ups) rašanās ES un to tālāka izaugsme, t.sk. piemērota finansējuma pieejamība; atbilstošu prasmju attīstīšana un specifisku, pieprasītu informāciju un komunikāciju tehnoloģiju profesionāļu pieejamība; pētniecības un inovācijas potenciāla atraisīšana digitālo risinājumu izpētei, izstrādei un ieviešanai tirgū; līdzsvars starp digitālo datu izmantošanu un aizsardzību, kā arī uzticēšanās digitālās vides risinājumiem.

Savukārt Konkurētspējas padomes pieņemtajos secinājumos par atvērtu, intensīvas datplūsmas un tīklā saslēgtu pētniecību kā ātrākas un plašākas inovācijas virzītājspēku dalībvalstis no jauna apstiprina politisko atbalstu labākiem ietvara nosacījumiem datu vadītām inovācijām, atzīst datus par ekonomikas, nozares digitālās pārveides un uzņēmējdarbības, jaunu biznesa modeļu, ideju un inovatīvu jaunizveidotu uzņēmumu (start – ups) attīstības dzinuli, kā arī uzsver nepieciešamību uzlabot ES pētnieku kopienas digitālās prasmes. Tāpat, akcentējot pētniecību un inovāciju nozīmi Digitālā vienotā tirgus stratēģijā, ministri mudina palielināt investīcijas pētniecībā un inovācijās informāciju un komunikāciju tehnoloģiju jomā.

Politiskās diskusijas un pieņemtie secinājumi identificēja tos Digitālā vienotā tirgus stratēģijas elementus, kur nepieciešamas tālākas Eiropas Savienības valstu un valdību vadītāju vadlīnijas turpmākam darbam pie Digitālā vienotā tirgus stratēģijas ieviešanas.

Latvijas prezidentūra turpināja iepriekšējo prezidentūru aizsākto darbu pie vairākiem Digitālā vienotā tirgus izveidei būtiskiem tiesību aktu priekšlikumiem. Intensīvi strādājām pie prioritārajiem un vienlaikus sensitīviem Telesakaru vienotā tirgus, Datu aizsardzības un Tīklu un informācijas drošības priekšlikumiem. Tika apspriesti jaunās Digitālā vienotā tirgus stratēģijas aspekti, lai sniegtu ieguldījumu 25.-26. jūnija Eiropas valstu un valdību vadītāju sanāksmes sagatavošanā.

Latvijas prezidentūras piedāvātā jaunā pieeja viesabonēšanai deva jaunu impulsu darbam pie Telesakaru vienotā tirgus priekšlikuma. Jāuzsver, ka pilnīga viesabonēšanas cenu atcelšana ES šobrīd nav praktiski īstenojama. Tā novestu pie negatīvām sekām patērētājiem, tostarp vietējo mobilo sakaru cenu paaugstināšanas. Taču līdz ar viesabonēšanas cenu samazināšanu tiks nodrošināts ceļošana nepieciešamais zvanu, īsziņu un datu pamata minimums par iekšzemes tarifiem (bez papildus maksas). Pārsniedzot šo minimumu, papildus iekšzemes maksai, būs jāmaksā viesabonēšanas maksa, kas nevarēs būt augstāka par operatoru maksāto vairumtirdzniecības cenu. Šī pieeja ļaus būtiski samazināt viesabonēšanas cenas. Tai nebūs negatīva ietekme uz iekšzemes tarifiem un tā neradīs zaudējumus viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējiem.

Telesakaru vienotā tirgus priekšlikumā ietvertie tīklu neitralitātes jeb atvērta interneta noteikumos ietvertie principi paredz noteikt interneta piekļuves pakalpojumu nodrošināšanu bez diskriminācijas vai negodīgas konkurences ierobežojumiem, tādējādi aizliedzot, piemēram, slēptā veidā ierobežot ātrumu, bloķēt vai traucēt saturu. Savukārt datplūsmu vadības pasākumiem jābūt caurspīdīgiem, nediskriminējošiem un samērīgiem. Tie nedrīkstēs ierobežot konkurenci. Tāpat interneta piekļuves pakalpojumi tiks aizsargāti pret negatīvu citu elektronisko sakaru tīklu ietvaros sniegto pakalpojumu (piemēram, Interneta protokola (IP) televīzijas, telemedicīnas vai automatizēto ierīču komunikācijas) ietekmi uz interneta pakalpojumiem, vienlaikus atļaujot to attīstību. Tie būs jānodrošina tā, lai netiktu traucēta interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana citiem patērētājiem.

Latvijas prezidentūra ir aktīvi strādājusi pie dažādiem Eiropas Savienības kiberdrošības politikas jomas jautājumiem. Kiberdrošība ir visaptverošs jautājums, un kiberdrošības politikas izaicinājumi un iespējamie risinājumi ir apspriesti vairākās Eiropas Savienības Padomes darba grupās (Telesakaru un informācijas sabiedrības darba grupa, Prezidentūras „draugu grupa” kiberjautājumos, Politiski militārā darba grupa), tādējādi vairojot lēmumpieņēmēju izpratni par kiberdrošību un palīdzot veicināt augstāku kopējo drošības līmeni. Kā visnozīmīgākais ir minams darbs pie Tīklu un informācijas drošības direktīvas un apstiprinātie Kiberdiplomātijas secinājumi.

Latvijas prezidentūras laikā tika panākta vienošanās par vienotu Eiropas Savienības un dalībvalstu pieeju digitālajiem jautājumiem globālā mērogā, kas attiecas uz tādiem aspektiem kā izpratne par valstu uzvedības normām, interneta pārvaldība, kiberdrošības celšana un attīstība, tiesību un brīvību ievērošana virtuālajā vidē, u.c. Vienoto pieeju apstiprināja 10. februāra Vispārējo lietu padomē, pieņemot Padomes secinājumus par kiberdiplomātiju.

Lai stiprinātu kiberdrošību, Latvijas prezidentūra prioritāri strādāja pie Tīklu un informācijas drošības direktīvas priekšlikuma. [ĀM sadarbībā ar AiM precizēt pēc

trialoga jūnijā...jūnijā Latvijas prezidentūra panāca vienošanos ar Eiropas Parlamentu.] Šis būs pirmais tiesību akts, kas noteiks pamatu tīklu un informācijas drošības standartiem Eiropas Savienībā. Priekšlikums noteiks vienotu pieeju Eiropas Savienības dalībvalstu kritiskās infrastruktūras (piemēram, enerģētikas, transporta, banku) uzņēmumu un valsts pārvaldes iestāžu ziņošanai par kibernetiskiem (notikušajiem incidentiem un to ietekmi uz kritiskās infrastruktūras pakalpojumiem), kas skar kibernetiskās drošības vienā vai vairākās dalībvalstīs. Tas vairo uzticēšanos virtuālajai videi – tehnoloģijām, pakalpojumiem, sistēmām.

Datu aizsardzības pakotne ir viena no Latvijas prezidentūras prioritātēm. Datu aizsardzības pakotne sastāv no regulas un direktīvas priekšlikumiem. Direktīva nodrošinās personu tiesību aizsardzību, ja personu dati tiek apstrādāti noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas vai kriminālsodu izpildes mērķiem. Regula harmonizēs regulējumu personas datu aizsardzības jomā, nostiprinās tiesības uz privātumu tiešsaistē, kā arī stimulēs Eiropas digitālo ekonomiku. Individīdiem jaunais Eiropas datu aizsardzības regulējums paaugstinās personas datu aizsardzības līmeni: personām tiks nodrošinātas tiesības savus datus pārņemt no viena pārziņa citam, tiesības tikt „aizmirstam”, tiesības uzzināt no pārziņa par savu personas datu apstrādi, tādējādi personai būs lielāka kontrole pār saviem datiem. Uzņēmumiem, ņemot vērā datu subjekta lielākas tiesības kontrolēt savu datu apstrādi būs lielāks administratīvais slogs, kas sākotnēji prasīs līdzekļus. Tajā pašā laikā tiks nodrošināta vienota izpratne par datu aizsardzības nosacījumu piemērošanu. Radītais vienas pieturas aģentūras princips nodrošinās pārskaidrību izskatīšanu vienas dalībvalsts datu uzraudzības iestādē, un pieņemtais lēmums būs attiecināms uz visām uzņēmuma filiālēm, t.sk. arī citās dalībvalstīs. Uzņēmējiem vienā nozarē būs iespēja izstrādāt kodeksus, kas noteiks datu apstrādes nosacījumus, līdz ar to nozares uzņēmēji varēs apstrādāt datus, ievērojot vienotus nosacījumus. Papildus uzņēmējiem būs iespējams arī saņemt sertifikātus, kas apliecinās, ka uzņēmējs ievēro datu aizsardzību.

Lai sekmētu elektronisko pārrobežu un starpnozaru sadarbību starp Eiropas publiskās pārvaldes iestādēm, kā arī starp šīm iestādēm, iedzīvotājiem un uzņēmumiem, tika panākta vienošanās ES Padomē par Lēmuma priekšlikumu par Eiropas publiskās pārvaldes iestāžu, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbības risinājumu nodrošināšanas programmas (ISA2) izveidošanu. Programmas ietvaros līdz šim ir īstenotas tādas iniciatīvas kā lekšējā tirgus informācijas sistēma, kas, piemēram, ļauj pārbaudīt informāciju par ārzemju uzņēmumu vai personu, kas vēlas sniegt pakalpojumu kādā no ES dalībvalstīm; pārbaudīt vai speciālistiem, kas vēlas strādāt kādā no ES dalībvalstīm, ir derīga profesionālā kvalifikācija, u.c.

Diskusijas par Digitālā vienotā tirgus aktuālajiem jautājumiem

Lai uzsvērtu Digitālā vienotā tirgus nozīmi un tā radītās iespējas, kā arī ar Digitālā vienotā tirgus izveidi saistītos izaicinājumus, Latvijas prezidentūra organizēja virkni diskusiju, kas bija veltītas, piemēram, tādiem aktuāliem jautājumiem kā patērētāju uzticības sekmēšana digitālajai videi, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju loma publiskās pārvaldes modernizēšanā un digitālo prasmju sekmēšana:

Digitālā vienotā tirgus attīstība un tādi nozīmīgi jautājumi kā uzticēšanās, piekļuves un savienojamības nodrošināšana, digitālās ekonomikas veidošana uzņēmumiem un patērētājiem, e-sabiedrības sekmēšana un digitālās prasmes tika diskutēti 17. un 18. jūnijā notikušajā Digitālajā Asamblejā ‘Viena Eiropa, viens Digitālais vienotais tirgus’. Digitālā Asambleja sniedza iespēju arī izcelt Latvijas sasniegumus digitālajā jomā: interneta ātrumu, plašo bezmaksas interneta (Wi-fi) pieslēgumu, sabiedrisko pakalpojumu digitālajā vidē pieejamību, u.c. [VARAM papildināt par DA rezultātiem]

Latvijas prezidentūras laikā aizsāktās diskusijas par patērētāju uzticības un paļāvības sekmēšanu pārrobežu darījumiem Vienotajā tirgū, kā arī pastāvošo šķēršļu novēršanu kalpoja kā pamats tālākām diskusijām par patērētāju aizsardzības nākotnes perspektīvām jūnija Eiropas Patērētāju samītā. Starptautiskā konference par patērētāju tiesību aizsardzību digitālajā laikmetā notika 23. un 24. aprīlī Rīgā.

Lai nodrošinātu stingru stratēģisko pamatu daudzvalodu Digitālā vienotā tirgus izveidei, no 27. līdz 29. aprīlim notikušā Rīgas samita par Daudzvalodu digitālo vienoto tirgu dalībnieki aicināja noslēgt darbu pie „Daudzvalodu digitālā vienotā tirgus stratēģiskā darba plāna”. Stratēģiskā darba plāna projektā ir ietverti konkrēti valodu tehnoloģiju risinājumi, kas var palīdzēt pārvarēt valodu barjeras Eiropā, līdz ar to par realitāti padarot patiesi integrētu Digitālo vienoto tirgu. Tāpat samītā diskutēja par daudzvalodu Digitālā vienotā tirgus radītajiem izaicinājumiem, lai nodrošinātu vienlīdzīgas digitālās iespējas visās Eiropas Savienības valodās.

Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju loma publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošanā, t.sk. pārrobežu pakalpojumu sniegšanas kontekstā, un sabiedrības līdzdalības veicināšanu, izmantojot jaunās tehnoloģijas, tika uzsvērtā Eiropas publiskās pārvaldes tīkla (EUPAN) sanāksmē, kas notika Rīgā no 19. līdz 20. martam.

Aktualitātes un tendences informācijas un komunikāciju tehnoloģiju piedāvātajās iespējās publiskās pārvaldes modernizācijai, t.sk. kā informācijas vadības sistēmas var palīdzēt publiskajai pārvaldei samazināt izmaksas un uzlabot publiskos pakalpojumus, padarot tos digitālus, apsprieda 5. un 6. maijā Rīgā notikušajās SEMIC 2015 un CONTACT 2015 konferencēs.

Savukārt e-veselības un mobilās veselības sistēmu būtisko lomu veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības uzlabošanā, kā arī starptautiskās sadarbības nozīmi e-veselības un mobilās veselības risinājumu ieviešanā, attīstībā, inovācijās un īstenošanā uzsvēra starptautiskajā augsta līmeņa konferencē „Es un mana veselība – nojaucot robežas”. Lai informācijas sistēmas palīdzētu medicīnisku lēmumu pieņemšanā, tika atzīta nepieciešamība pēc vienotas medicīnas datu kodēšanas un slimību klasificēšanas starptautisko sistēmu vienādas izmantošanas. Konference norisinājās šī gada lielākā e-veselībai veltītā pasākuma Eiropā „E-veselības nedēļas 2015” ietvaros.

Investīciju stimulēšana, digitālo prasmju apguve un darba vietu radīšana Eiropas ekonomiskās izaugsmes vairošanai, tika uzsvērtā 13. marta konferencē par e-prasmēm nodarbinātībai pieņemtajā Rīgas deklarācijā. Kā atbildi uz augošo pieprasījumu pēc informāciju un komunikāciju tehnoloģiju speciālistiem Eiropā, Eiropas Komisija un Latvijas prezidentūra uzsāka informatīvo kampaņu „E-prasmes nodarbinātībai 2015”.

Priekšlikumi atvērto datu un “atvērtas politikas” risinājumu plānošanai, sniedzot ieguldījumu, piemēram, Eiropas pilsoņu iniciatīvas izstrādē, tika sagatavoti 18.–19. februāra konferencē “Atvērtā Eiropa: Atvērtie dati atvērtai sabiedrībai”.

IESAISTĪTA EIROPA

EIROPAS KAIMIŅPOLITIKA

Prezidentūras laikā tika uzsāktas diskusijas ar ES dalībvalstīm un ar kaimiņvalstīm par Eiropas Kaimiņpolitikas pārskatu (EKP), pamatojoties uz 4. martā publicēto Eiropas Komisijas un Eiropas Ārējās darbības dienesta Kopīgo paziņojumu.

Eiropas Komisija uzsāka konsultāciju procesu par Eiropas Kaimiņpolitiku, uz kuru BUSINESS EUROPE un LDDK sagatavoja savu pozīciju, kurā uzsvērts:

Kopš 2003. gada, EKP ir ievērojami veicinājusi attīstībā ciešākas ekonomiskās un politiskās attiecības ar 16 kaimiņvalstīm ES, cenšoties palielināt stabilitāti reģionā, sekmēt izaugsmi un labklājību. Mēs uzskatām, ka EKP būtu jā saglabā, bet mēs arī atzīstam nepieciešamību attīstīt individualizētu politiku dažādiem reģioniem un valstīm, kas atbilst to individuālajām vajadzībām.

Kopš ir uzsākta EKP, situācija ir būtiski mainījusies. Pirmkārt, gan Austrumeiropas un dienvidu kaimiņu valstīm ir jāstopas ar dažādiem ekonomiskiem, sociālie izaicinājumiem, vai pat dažos gadījumos ar karadarbību konfliktu risināšanu, tāpēc situāciju var nosaukt par trauslu. Otrkārt, dažādas valstis EKP ietvaros ir izstrādājušas dažādas pakāpes sadarbību ar ES. Tajā pašā laikā ES kopumā ir arī attīstījusies, uzņemot dalībvalstis, kuras pievienojās kopš 2003. gada, un risinot finanšu krīzi kopš 2008.gada. Tāpēc mūsdienā EKP jābūt gatavai reaģēt uz šiem izaicinājumiem, kā arī jāievēro atšķirīgais sadarbības temps ar dažādām kaimiņvalstīm.

AUSTRUMU PARTNERĪBA

Prezidentūras laikā ir veikts aktīvs darbs Austrumu partnerības jomā. Tika sekmēta saskaņota ES dalībvalstu viedokļa veidošana par Austrumu partnerību un Eiropas kaimiņu politiku kopumā un sniegts ieguldījums turpmākam darbam pie Eiropas kaimiņu politikas pārskata sagatavošanas un Austrumu partnerības samita organizēšanas.

Rīgā šī gada 21.–22. maijā sekmīgi noritēja ceturtais Austrumu partnerības samits. Samits atkārtoti apstiprināja, ka Austrumu Partnerība ir stratēģiska un ambicioza ES politika un turpina attīstīties. Austrumu partnerības samits iezīmēja skaidru šīs politikas nākotnes vīziju līdz nākamajam samitam – 2017. gadā, un samita deklarācija atspoguļoja ES redzējumu par tālāku sadarbības attīstīšanu ar partnervalstīm. Samits apstiprināja Austrumu partnerības mērķi attīstīt individuālu pieeju partneriem uz vienotas platformas bāzes, veicinot šīs politikas iekļaujošo formātu. Tāpat samits apliecināja, ka Austrumu partnerības mērķis ir veidot kopēju demokrātijas, pārticības, stabilitātes un sadarbības vidi reģionā un šī politika nav vērsta ne pret vienu.

Samits iezīmēja četras turpmākās prioritārās sadarbības jomas Austrumu partnerības formātā - institūciju un labas pārvaldes stiprināšana, mobilitātes un cilvēku kontaktu veicināšana, ekonomiskās sadarbības un reģionālās infrastruktūras tālāka attīstīšana partnervalstīs.

Tika atzīmēts progress politiskās asociācijas un ekonomiskās integrācijas jomā ar Moldovu, Gruziju un Ukrainu kopš iepriekšējā samita Viļņā, kā arī apliecināts stingrs turpmākais atbalsts šīm valstīm. Līdz Rīgas samitam lielākajā daļā ES dalībvalstu tika ratificēti Gruzijas, Moldovas un Ukrainas Asociācijas/Padziļinātas visaptverošas brīvās

tirdzniecības zonas līgumi ar ES. Pārējās valstis tika aicinātas pabeigt ratifikāciju iespējami drīz.

Attiecības ar pārējiem trim partneriem - Baltkrieviju, Armēniju un Azerbaidžānu tālāk tiks attīstītas, balstoties uz individuālu pieeju un atbilstoši katras valsts interešu līmenim sadarboties ar ES.

Akcentējot Austrumu partnerību kā vienu no būtiskākajiem jautājumiem, kam Latvija prezidentūras laikā pievērsās ES ārējās politikas jomā, līdztekus Rīgas samitam notika vairākas nozīmīgas diskusijas.

21. maijā Rīgā ar LDDK un BUSINESSEUROPE atbalstu norisinājās 3. Austrumu partnerības Biznesa Forums „Lietišķā sadarbība pāri Austrumu partnerības robežām”, kurā tikās vairāk nekā 600 uzņēmēju organizāciju, biznesa un politiskie līderi no 41 valsts. Foruma rekomendācijās tika akcentēta nepieciešamība ES veidot ekonomiski integrētu un vienotu tirdzniecības un investīciju telpu, kas dod iespēju Austrumu partnerības kontekstā attīstīt tirdzniecības un transporta infrastruktūru.

Šis biznesam veltītais forums ir svarīga samita sastāvdaļa, un tas liecina par Austrumu partnerības sadarbības praktisko pusi, kas būtiski papildina Eiropas Savienības un Austrumu partnerības valstu politisko dialogu. Tajā atspoguļojās Latvijas biznesa attīstītā spēja darboties mainīgos apstākļos, nostiprinoties tradicionālajos tirgos un apgūstot jaunus eksporta virzienus.

Austrumu partnerības Biznesa forumā piedalījās Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš un uzsvēra, ka izmantojot dalību Eiropas koptirgū, izdevīgo ģeogrāfisko novietojumu un uzkrāto pieredzi, viens no Latvijas prioritārajiem virzieniem ir sadarbības attīstīšana ar Austrumu Partnerības valstīm. Attiecību padziļināšana ar šīm valstīm jau ilgu laiku ir bijusi mūsu interesēs, tāpēc tā ir viena no Latvijas prioritātēm Prezidentūrā, kā arī tāda tā paliks arī turpmāk.

Latvija ir gatava dalīties savā reformu pieredzē ar tām valstīm, kuras vēlas no tās bagātināties. Mēs piedāvājam arī Eiropas līmeņa izglītību partnervalstu studentiem. Ar gandarījumu varam atzīmēt, ka ārvalstu studentu skaits Latvijā pastāvīgi pieaug, apliecinot, ka tieši izglītība ir viens no galvenajiem Latvijas eksporta produktiem.

Jau tradicionāli Latvija ir nodrošinājusi tirdzniecības sasaisti starp Austrumiem un Rietumiem, starp Dienvidiem un Ziemeļiem. Vēsturiski Latvijai izveidojusies cieša sadarbība ar Baltijas valstīm un ziemeļu kaimiņiem – Somiju, Zviedriju, Norvēģiju – veidojot ekonomiski integrētu un vienotu tirdzniecības un investīciju telpu. Šajā virzienā es redzu būtisku iespēju iet dziļāk Eiropas Savienības ietvaros. Tas Austrumu Partnerības kontekstā dod iespēju attīstīt tirdzniecības un transporta infrastruktūru, savienojot dinamiskos Baltijas jūras un Melnās jūras reģionus.

Uzskatām, ka mums kopīgiem spēkiem jāveido moderni reģionāli transporta koridori, lai iekļautos perspektīvajos Eiropas-Āzijas multimodālajos savienojumos. Šajā jomā saskatu gan iespējas, gan nepieciešamību sadarbībai ar Centrālāzijas valstīm, ar kurām Latvija jau šodien aktīvi veido ciešus un abpusēji izdevīgus kontaktus.

Austrumu partnerības biznesa foruma norise Rīgā ir viens no rādītājiem tam, ka ir ticis novērtēts mūsu ieguldījums jaunu iespēju meklējumos ārpus Eiropas Savienības. Man ir prieks šeit redzēt ļoti augsta līmeņa Eiropas Padomes un Eiropas Komisijas pārstāvjus, Eiropas Investīciju bankas prezidentu.

Miers ir tur, kur valda attīstība, kur cilvēki redz savu nākotni. Eiropas Savienība diemžēl pēdējos gados un it sevišķi eiro zona ir ieslīgusi stagnācijā. Šī ir ļoti laba iespēja, strādājot kopā austrumu puses zemēs, panākt pieaugumu gan Eiropas Savienībā, gan nodrošināt šo valstu vienmērīgu attīstību neatkarīgi no to pašreizējās situācijas. Šī reālā sadarbība ir vajadzīga, no visiem skatupunktiem raugoties. Lai nodrošinātu šo valstu valūtu stabilitāti, mums ir jādara viss, lai tiešie biznesa kontakti attīstītos. Skatoties uz šo valstu tekošo kontu bilancēm, ir pilnīgi skaidrs, ka, izņemot Azerbaidžānu, tām ir nepieciešamas tiešās investīcijas. Tas ir mūsu rokās, tas ir mūsu interesēs.

Sekmējot ciešākas ES attiecības ar Kazahstānu, Kirgizstānu, Tadžikistānu, Turkmēnistānu un Uzbekistānu, kā arī sadarbību kopumā ar Centrālāzijas reģionu, prezidentūras laikā notika ES - Centrālāzijas stratēģijas izvērtēšana. Jūnija Ārlietu padomē pieņēma secinājumus par tālāku sadarbības stiprināšanu starp ES un Centrālāziju. ES dalībvalstis atzina, ka 2007. gadā pieņemtajā ES Centrālāzijas stratēģijā izvirzītās prioritātes joprojām ir aktuālas; aicināja stiprināt ES – Centrālāzijas valstu sadarbību tirdzniecības un enerģētikas jomās, turpināt sadarbību drošības un stabilitātes nodrošināšanā, tai skaitā dabas resursu ilgtspējīgā apsaimniekošanā. Tāpat ir uzsvērtā nepieciešamība pēc demokrātijas, cilvēktiesību un likuma varas principu ievērošanas, kas ir būtiski ES Centrālāzijas stratēģijas elementi.

Ņemot vērā, ka viena no Latvijas prezidentūras ES Padomē prioritātēm ir ES attiecību stiprināšana ar Centrālāzijas valstīm, Latvijas prezidentūra š.g. 25. martā Briselē organizēja ES-Centrālāzijas semināru pretterorisma jomā. Šis bija pirmais šāda veida ES-Centrālāzijas pasākums par pretterorisma jautājumiem, Latvijas prezidentūrai faktiski kā pirmajai iezīmējot ciešākas ES-Centrālāzijas sadarbības pretterorisma jautājumus perspektīvu.

29. aprīlī notika 3. Āzijas – Eiropas (ASEM) transporta ministru sanāksme. Tās ietvaros ASEM Transporta ministri, Eiropas Komisijas pārstāvji un citas Eiropas Savienības amatpersonas, kā arī citu starptautisko institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvji, uzņēmēji, loģistikas kompānijas un lielākie kravu pārvadātāji diskutēja par Eiropas un Āzijas sauszemes savienojumu attīstību, esošu šķēršļu novēršanu un sadarbības veicināšanu starp iesaistītajām institūcijām.

Latvijas prezidentūra ir organizējusi un atbalstījusi vairāku dažāda līmeņa pasākumu norisi Briselē, Rīgā, Centrālāzijas valstu galvaspilsētās, kā arī ES dalībvalstu galvaspilsētās, lai veicinātu ES un Centrālāzijas valstu sadarbības redzamību, kā arī sekmētu sadarbību tādās nozarēs kā tieslietas, ekonomika, lauksaimniecība, vides aizsardzība, zaļo tehnoloģiju attīstība, energoefektivitāte, kā arī drošība. Piemēram, organizējām augsta līmeņa forumu „Ceļš uz sadarbību starp Eiropas Savienības un Centrālāzijas valstīm tīro tehnoloģiju jomā” jeb Green Bridge Forum 2015; semināru "Lauku un lauksaimniecības konsultāciju sistēmas: labas pārvaldības piemēri ilgtspējīgai attīstībai"; Reģionālo semināru par likuma varas stiprināšanu Centrālāzijā u.c.).

Lai atbalstītu Latvijas uzņēmējus, Ārlietu ministrija kopā ar Latvijas Darba devēju konfederāciju rīkoja apaļā galda diskusiju „ES ekonomiskā sadarbība ar Centrālāzijas valstīm: perspektīvas un šķēršļi”. Latvijas uzņēmēji dalījās ar pieredzi sadarbībā ar Centrālāzijas valstīm un sniedza rekomendācijas ES attiecību veicināšanai ar Centrālāziju. 5.jūnijā Rīgā notika Eiropas tirdzniecības un rūpniecības kameru asociācijas (Eurochambres) izbraukuma sesija, kurā piedalījās Centrālāzijas reģiona valstu Tirdzniecības un rūpniecības kameru vadītāji. Latvijas vēstniecības Kazahstānā, Uzbekistānā prezidentūras ietvaros rīkoja seminārus, t.sk., transporta, tranzīta, lauksaimniecības, izglītības, energoefektivitātes nozarēs, kuru mērķis bija

stiprināt ES - Centrālāzijas sadarbību, kā arī atbalstīt Latvijas uzņēmējus Centrālāzijas tirgos.

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA

Saskaņā Eiropadomes uzdevumu pielikt visas pūles, lai līdz gada beigām pabeigtu sarunas par vērienīgu, visaptverošu un savstarpēji izdevīgu Transatlantiskās tirdzniecības un investīciju partnerības (TTIP) nolīgumu, turpinājās darbs pie TTIP sarunām starp ES un ASV. Februārī un aprīlī notika divas sarunu kārtas, kuru ietvaros pārrunāti būtiski līguma aspekti, t.s. regulatorās sadarbības ietvars, atbalsts mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, enerģētikas jautājumi u.c.

Līdz ar sabiedrības interesi par TTIP sarunām, ir panāktas būtiskas izmaiņas saistībā ar sarunu atklātību. ES publiskojuši gan sarunu mandātu, gan sarunu dokumentus. Nevienu citu ES starptautisko tirdzniecības sarunu ietvaros nav bijis pieejams tik plašs tieši ar sarunām saistītu dokumentu klāsts.

Eiropas Parlamentā notika diskusijas par ieteikumiem TTIP sarunām, un Eiropas Parlaments plenārsēdē apstiprināja rezolūciju par rekomendācijām Eiropas Komisijai TTIP sarunās.

Attiecībā uz ekonomisko sadarbību un tirdzniecību LDDK kopumā atbalsta nepieciešamību visos iespējamajos līmeņos turpināt veicināt veidot pragmatiskas un ilgtspējīgas attiecības ar trešajām valstīm Eiropas Savienības un divpusējo attiecību ietvaros. Latvija ir mazs tirgus un ekonomisko izaugsmi un nodarbinātību ir iespējams sekmēt, kāpinot eksporta potenciālu, sekmējot investīciju pieaugumu Latvijā reālajā ekonomikā un iekšējo patēriņu.

Šobrīd dažādi šķēršļi tirdzniecībā un ieguldījumos, jo īpaši ne-tarifu barjeras un regulējošie pasākumi, ierobežo ekonomisko potenciālu transatlantiskajā tirgū. Lai arī tarifu barjeras ir samērā zemas, tomēr tās rada vērā ņemamas izmaksas. Būtiskākie tirdzniecības kavēkļi ir atšķirīgie standarti un tehniskie noteikumi. Lai mazinātu barjeras, ES un ASV ir uzsākušas sarunas, lai vienotos par savstarpēji izdevīgiem sadarbības un tirdzniecības noteikumiem.

Tieši tādēļ ir sagaidāms, ka ES-ASV Transatlantiskās tirdzniecības un investīciju partnerības (TTIP) nolīgums sniegs papildus iespējas Latvijas eksportam un investīciju piesaistei.

Jāuzsver, ka uz ES un ASV Transatlantiskās tirdzniecības un investīciju partnerības nolīgumu” (TTIP) ar cerībām raugās Eiropas biznesa kopumā – tiek sagaidīts, ka noslēdzot TTIP tiks attīstīts tirdzniecības apjoms pieaugums un sekmētas investīcijas plūsmas starp ES un ASV. Gan Eiropas, gan ASV biznesa pozitīvi vērtē TTIP iespējamo ietekmi uz uzņēmējdarbību.

Kopumā TTIP uzdevums ir samazināt šķēršļus un izmaksas, kas saistītas ar dalību tirgū. TTIP sagaidāms, ka atceļ vai mazinās, kur vien tas iespējas ES un ASV sarunu rezultātā, pastāvošos tirdzniecības un biznesa sadarbības barjeras starp ES valstīm un ASV. Proti, TTIP sarunu mērķis ir samazināt šķēršļus un izmaksas dalībai tirgū:

- atceļot muitas nodevas un tarifus;
- vienkāršojot muitas un administratīvās procedūras;
- samazinot ne-tarifu barjeras;
- uzlabojot investīciju nosacījumus;

- pazeminot šķēršļus publiskā iepirkuma jomā;
- liberalizējot pakalpojumu tirgu;
- sadarbojoties regulatoriem un likumdevējiem, novērst potenciālas regulatīva rakstura atšķirības starp RES un ASV nākotnē, kas varētu kļūt par šķērslī tirdzniecībai.

No šāda aspekta raugoties, vislielākie ieguvēji būs tieši mazie un vidējie uzņēmumi (MVU). Pie pašreizējā tirgus attiecību regulējuma starp ES un ASV un pastāvošajiem tirdzniecības šķēršļiem un nepietiekošā investīciju aizsardzības līmeņa, tieši MVU (atšķirībā no lieliem uzņēmumiem – kam jau šobrīd ir pietiekoši daudz resursi, lai algotu juristus un konsultantus u.c.), šobrīd ir vislielākās relatīvās izmaksas un arī uzņēmējdarbības riski attiecībā pret ieguvumu no dalības tirgu. Vispārēji ieguvumi sagaidāms pie pozitīva TTIP sarunu rezultātā un tā apstiprināšanas ES un ASV, saistīti ar lielāku pārskatāmību (transparenci jeb labāku un pārredzamāja informācijas pieeja par tirdzniecības nosacījumiem ASV kopumā un tās štatos), labāku pieeju publiskajam iepirkumam, muitas nodevu atcelšanu un vispārēju tirdzniecības sekmēšanu un intelektuālā īpašumtiesību aizsardzība.

Potenciālie zaudējumi un ieguvumi no TTIP ir īpaši atkarīgs no pašiem Latvijas uzņēmējiem, cik skaidri tiek noteiktas un paustas savas intereses saziņā ar atbildīgajām iestādēm, kas gan veido Latvijas nostāju jautājumā par TTIP, gan apstiprina Eiropas Komisijas mandātu ES sarunām ar ASV pusi.

Latvijai kā ES dalībvalstij un uzņēmējiem ir jābūt ļoti aktīvai TTIP izstrādē, rūpējoties par savām interesēm un nepieciešamo nosacījumu iekļaušanu. Latvijai, lai stiprinātu savas pozīcijas ES institūcijās, kas vadīs sarunas par TTIP, svarīgi ir meklēt līdzīgi domājošos partnerus ES valstu starpā. Šī ir unikāla iespēja iziet uz jaunu, milzīgu tirgu, kas paver mūsu uzņēmējiem plašas iespējas.

Sagaidāms, ka eksporta un attīstība potenciāls būtu šādās nozarēs - vienlaikus TTIP sarunās risināmi ar pieejas tirgum saistītie nosacījumi:

- pārtikas ražošana – īpaši bio;
- farmācijas nozare,
- IT nozare,
- loģistika un transports,
- būvmateriāli un kokrūpniecības produkti,
- tekstils;
- enerģētikas joma.

Vislielākās bažas šobrīd izraisa jautājumi, kur ir nepietiekošs progress TTIP sarunās. Tie ir sekojoši jautājumi:

- ES uzņēmumu pieeja ASV publiskajam iepirkumam,
- ASV un ES regulatorā sadarbība izmaksu un barjeru dalībai tirgū samazināšanai;
- Regulējuma atšķirību un barjeru mazināšana ne tikai federālā līmenī, bet arī štatu līmenī (*sub-federal*);
- Ģeogrāfiskās izcelsmes princips.

Kopumā uzņēmējdarbības un tirdzniecības attīstībai būtiski, lai TTIP sarunās tiek panākts ātrāks progress un politiskās vienošanās par TTIP saturu ir panākta prezidenta Obama administrācijas laikā.

Sarunās par brīvās tirdzniecības līgumu noslēgšanu ar Japānu un Vjetnamu ir panākts ievērojams progress un lielākā daļa līgumu sadaļu ir sagatavotas. Sarunas tiek plānots

noslēgt šī gada laikā. Brīvās tirdzniecības līgumi ar Japānu un Vjetnamu aptvers arī investīciju nosacījumus un aizsardzību, netarifū barjeras, intelektuālā īpašuma tiesības, valsts pasūtījumu u.c. savstarpēji atvērtai tirdzniecībai nozīmīgus aspektus, ar ko tiks panākta progresīva savstarpēju tirdzniecības ierobežojumu atcelšana.

SECINĀJUMI

- 1 Ar ES finansējuma atbalstu LDDK Latvijas prezidentūras ES Padomē ietvaros organizēja 3 starptautiskas konferences, kurās kopā piedalījās apmēram 500 dalībnieki. Starp konferenču runātājiem un viesiem bija visu Eiropas Komisijas augsta līmeņa pārstāvji, Starptautiskās darba organizācijas (ILO) vadītāji, ES aģentūru - Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (Eurofond) un Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (Cedefop) vadītāji un pētnieki, ES līmeņa sociālo partneru organizāciju (BUSINESSEUROPE, ETUC, UAPME, CEEP) līderi, ES dalībvalstu sociālo partneru organizāciju pārstāvji.
- 2 Kopumā LDDK organizētajos pasākumos piedalījās vairāk nekā 1000 dalībnieki no ES, Austrumu partnerības un citām valstīm. LDDK pasākumi notika Rīgā, Jelgavā un Cēsīs. Pasākumu dalībniekiem bija iespēja iepazīties arī ar Rundāli.
- 3 Latvijas prezidentūras ES Padomē prioritātes konkurētspējīgai, digitālai Eiropai pasaulē tika īstenotas, veicinot Latvijas valsts un uzņēmēju atpazīstamību, tādējādi veicinot arī labvēlīgus apstākļus investīciju piesaistei un uzņēmējdarbības attīstībai. Tikai plaukstoši uzņēmumi gan tradicionālajās rūpniecības un inovatīvās pārrobežu pakalpojumu nozarēs var garantēt darba vietu pieaugumu.
- 4 Visos LDDK rīkotajos pasākumos tika pieņemtas rekomendācijas ES un nacionālā līmeņa lēmumu pieņēmējiem. Ar rekomendācijām tika iepazīstināti Eiropas Parlamenta un Saeimas deputāti, vairāku ES neformālo ministru padomju sanāksmju dalībnieki, ES Konkurētspējas padomes dalībnieki, ES komisāri un citas Eiropas Komisijas vadošas amatpersonas, ES un nacionālā līmeņa sociālo partneru organizācijas u.c.
- 5 LDDK Latvijas prezidentūras ES padomē ietvaros organizēto pasākumu rekomendācijas uzsvērts, ka Eiropas kopējā konkurētspēja ir tieši atkarīga no ikviena tās reģiona un dalībvalsts konkurētspējas, un tās straujāks pieaugums nav iespējams apstākļos, kad valstu ekonomiskās attīstības līmeņi ir tik ļoti atšķirīgi kā patlaban. Piemēram, Luksemburgas IKP uz vienu iedzīvotāju ir 263% no ES vidējā, bet Latvijā kopumā – vien 64% no ES vidējā rādītāja. Lai arī Latvija, tāpat kā virkne citu valstu, jau vairāk nekā desmit gadus ir ES dalībvalsts, tomēr, neskatoties uz īstenoto konverģences politiku, reģionu un dalībvalstu attīstības līmeņa izlīdzināšanās nav notikusi tādā mērā, kā tas būtu nepieciešams, lai nodrošinātu līdzsvarotu izaugsmi un Eiropas pilnvērtīgu konkurētspēju globālā mērogā.
- 6 Latvijas prezidentūras ES Padomē ietvaros LDDK vērš lēmumu pieņēmēju uzmanību apstāklim, ka viens no blakusefektiem nelīdzsvarotai reģionu attīstībai ir darbaspēka neproporcionāli lielā aizplūšana no mazāk attīstītajām ES valstīm un reģioniem, kas ir veicinājusi mazāk attīstīto Eiropas valstu un to reģionu depopulāciju. ES iekšējā darbaspēka mobilitāte starp dalībvalstīm ES vidēji ir 2-3% no aktīvā darbaspēka, bet darbaspēka aizplūšana no Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm ir aptuveni 10% robežās. Pēc Starptautiskā Valūtas fonda 2015.gada aprēķiniem Latvija migrācijas rezultātā pēdējos 10 gados kopumā ir zaudējuši 15% darbaspēka.
- 7 LDDK aicina apzināties, ka darbaspēka aizplūšana šādos mērogos apdraud dalībvalstu un reģionu rūpniecības, pakalpojumu un lauksaimniecības sektoru attīstību, kā arī to starptautisko konkurētspēju. Vienīgi īstenojot konverģences pasākumus sociāli ekonomiskajā izlīdzināšanā starp ES valstīm un reģioniem, ir iespējams nodrošināt nodarbinātību, izaugsmi un līdzsvarotu sociāli ekonomisko attīstību visās ES dalībvalstīs un tās atsevišķajos reģionos.
- 8 LDDK aicina izmantot Latvijas prezidentūras ES Padomē iegūto atpazīstamību un kontaktus un turpināt aktīvu darbību, veicinot Latvijas konkurētspēju. Lai arī Latvijas tautsaimniecībā kopumā un arī atsevišķos reģionos pēdējos gados vērojama lēna, bet stabila izaugsme, tomēr ir izteiktas atšķirības starp

uzņēmējdarbības attīstību Latvijas reģionos. Atšķirības atspoguļojas arī darbavietu, iekšzemes kopprodukta (turpmāk tekstā – IKP) un citos rādītājos. Rīgā un Pierīgā ir divas trešdaļas no visām aizņemtām darbavietām un attiecīgi arī divas trešdaļas no saražotā IKP. Pozitīvi vērtējams, ka Rīga pēc IKP rādītāja uz vienu iedzīvotāju 2014.gadā ir pārsniegusi ES vidējo līmeni – 105%, kamēr Latvijas reģioni ir ES nabadzīgāko dalībvalstu līmenī vai krietni zem tā, Kurzemes reģionam sasniedzot 51% no ES vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju, Zemgales reģionam – 43%, Vidzemes reģionam – 29% un Latgales reģionam – 36%. Kaut arī Latvijas tautsaimniecības mērogi ir salīdzinoši nelieli, LDDK ierosina atsevišķu Latvijas reģionu attīstību vērtēt kā būtisku Latvijas izaugsmes sastāvdaļu.

- 9 Starptautiskās konferences “Uzņēmējdarbība reģionos ES konkurētspējas stiprināšanai” ietvaros prezentētajās rekomendācijās ES un ikvienas tās dalībvalsts lēmumu pieņēmējiem tiek prasīta:
 - a. iespējami drīzāka mērķtiecīga reģionu un dalībvalstu konverģences pasākumu ieviešana, izmantojot visus pieejamos finanšu, nefinanšu, savstarpējās sadarbības veicināšanas, sociālā dialoga un citus mehānismus;
 - b. sistemātiska pašvaldību un uzņēmējdarbības vides sadarbības veicināšana;
 - c. visu pieejamo finanšu un nefinanšu instrumentu pielietošana uzņēmējdarbības stimulēšanai ikvienā ES un katras tās dalībvalsts reģionā;
 - d. teritoriju specializācijas un savstarpējās sadarbības dimensiju, sociālā dialoga stiprināšanu reģionālā un vietējā līmenī;
 - e. specializācijai atbilstoša kvalificēta darbaspēka pieejamības nodrošināšana.
- 10 LDDK uzskata, ka rekomendāciju ievērošana un atbilstīga atspoguļošana ES plānošanas dokumentos un tiesību aktos sekmētu nodarbinātību, izaugsmi un investīcijas ES kopumā un atsevišķās dalībvalstīs, tai skaitā Latvijā.
- 11 Lai nodrošinātu Latvijas prezidentūras ES Padomē pozitīvo ietekmi uz tautsaimniecības attīstību un iedzīvotāju labklājības celšanos un pamatojoties uz Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā iegūto pieredzi, LDDK aicina Latvijas politikus un lēmumu pieņēmējus ņemt vērā sekojošus faktorus, kas ietekmē Latvijas konkurētspēju:
 - a. Nodrošināt prognozējamu uzņēmējdarbības vidi ilgtermiņā;
 - b. Konkurētspējas nodrošināšanu balstīt tehnoloģiju attīstīšanā, ražošanas efektivitātes uzlabošanā un inovācijās;
 - c. Attīstīt infrastruktūras pieejamību reģionos;
 - d. Sekmēt pietiekamu kvalificēta darbaspēka piedāvājumu;
 - e. Mainīt publiskās pārvaldes attieksmi pret uzņēmējdarbību;
 - f. Nostiprināt un attīstīt sociālo dialogu un partnerību reģionos.
- 12 Šo rekomendāciju ievērošana, sekmētu līdzsvarotu uzņēmējdarbības attīstību visos reģionos un sniegtu ieguldījumu ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanā.
- 13 Saistībā ar ES 2020 stratēģijas mērķu pārskatu, LDDK rosina mērīt atsevišķu valstu konkurētspēju iepretim ES kopējai konkurētspējai un noteikt konverģences mērķus starp mazāk un vairāk attīstītajām ES dalībvalstīm un to reģioniem, lai atbalstītu Līgumā par ES darbību noteikto kopēju uzdevumu – veicināt dalībvalstu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti – sasniegšanu.
- 14 LDDK aicina izmantot Latvijas prezidentūras ES Padomē sniegtās priekšrocības, lai pievērstu ES valstu uzmanību šai problēmai un veicinātu investīciju ieplūšanu un finanšu pieejamību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas var veicināt straujāku darba vietu rašanos. LDDK uzskata, ka gan Latvijas, gan visas Eiropas Savienības konkurētspēja ir atkarīga no visu valstu un reģionu vienmērīgas attīstības, ņemot vērā nepieciešamību mazināt dziļo nelīdzsvarotību kā globālā, tā ES un nacionālā līmenī

IZMANTOTIE AVOTI

- 1 Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē darba programma. No 2015.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam.
https://eu2015.lv/images/LV_PRES_prog_2015_LV_22jan.pdf
- 2 2014.gada 14.janvārī Ministru kabinetā apstiprinātais informatīvais ziņojums “Par Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sešu mēnešu darba programmas sagatavošanu un Latvijas daļu triju valstu 18 mēnešu darba programmā”
- 3 Latvijas prezidentūras ES Padomē rezultāti
http://www.mfa.gov.lv/images/EU2015LV_rezultati_lv.pdf
- 4 Eiropas biznesa konfederācijas BUSINESSEUROPE svarīgākās pozīcijas un viedokļu apkopojumi:
 - 10 priorities to boost investment, growth & employment
<http://www.BUSINESSEUROPE.eu/content/default.asp?PageID=568&DocID=33471>
 - Industry matters – Recommendations for an industrial compact
http://BUSINESSEUROPE.s3.amazonaws.com/documents/INDUSTRY_MATTERS.pdf
 - A competitive eu energy and climate policy. BUSINESSEUROPE recommendations for a 2030 framework for energy and climate policies, June 2013
<http://www.BUSINESSEUROPE.eu/content/default.asp?PageID=881>
 - BUSINESSEUROPE Economic Outlook Spring 2015
<http://www.businesseurope.eu/content/default.asp?PageID=568&DocID=34010>
 - Investment for Growth and Jobs. Improving the Investment Climate in Europe. March 2015.
<http://www.businesseurope.eu/content/default.asp?PageID=568&DocID=33945>
 - BUSINESSEUROPE Reform Barometer. Spring 2015. Still Lacking Consistent Reform Across Europe.
<http://www.businesseurope.eu/content/default.asp?PageID=568&DocID=33921>
 - TTIP – What's In For Small And Medium-Sized Enterprises
<http://www.businesseurope.eu/content/default.asp?PageID=568&DocID=33678>